

EDUCATIEVE BACHELOR SECUNDAIR ONDERWIJS

Bachelorproef

**Stimuleren van luistervaardigheden
met podcasts**

**De luistersandwich, een aanpak voor
lessen PAV in de 2de graad a-finaliteit**

Voorwoord

Binnen de professionele bachelor leraar secundair onderwijs, hoort het schrijven van een bachelorproef. Dit biedt de kans om op een innovatieve manier naar het onderwijs te kijken. Ook ik greep deze kans met twee handen.

Mijn doel als leraar is mijn leerlingen iets bij brengen. Deze bachelorproef gaf me de kans om dit op een andere manier te realiseren. Ik mocht onderzoeken, ontdekken en experimenteren. Dit was niet gelukt zonder de steun van een aantal mensen. Graag wil ik hen persoonlijk bedanken.

Als eerste bedank ik mijn promotor Hanne Rosius. Twee jaar inspireerde ze me tijdens de lessen PAV. Haar inzet en enthousiasme nam ik mee naar mijn eigen klassen. Door haar boeiende inzichten keek ik vanuit verschillende perspectieven naar dit project. Ze ondersteunde me en ze gaf goede feedback.

Tijdens mijn stage PAV in het Agnetencollege te Peer, kreeg ik de kans van mijn mentor Kristel Van Can om mijn ontwerp uit te testen. Daarom wil ik haar en de leerlingen bedanken. Ik haalde erg veel uit deze momenten.

Als laatste wil ik benadrukken dat de rol die mijn omgeving speelt, erg belangrijk is. Ze steunden me tijdens iedere stap die ik heb gezet.

Deze bachelorproef is het sluitstuk van mijn opleiding als leraar Frans en PAV. Hopelijk biedt het resultaat kansen aan leraren. Ik neem het alvast mee naar mijn eigen klassen.

Rhyana Stinckens

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	3
Inhoudsopgave.....	4
Inleiding.....	6
1 Verkennend onderzoek.....	7
1.1 Oriënteren en richten	7
1.1.1 Aanleiding voor het onderzoek.....	7
1.1.2 Beschrijving van het praktijkprobleem.....	7
1.1.3 Het onderzoeksdoel.....	9
1.1.4 Onderzoeksvraag met deelvragen	9
1.2 Plannen	9
1.3 Verzamelen en analyseren	10
1.3.1 Op welke manier kan technologie efficiënt in het onderwijs worden ingezet?.....	10
1.3.2 Wat is de plaats van luisteren in de finaliteit arbeidsmarkt?	13
1.3.3 Op welke manier worden luistervaardigheden aangebracht?.....	19
1.3.4 Wat is een podcast?	25
1.3.5 Hoe kunnen podcasts luistervaardigheden versterken?	26
2 Ontwerpen.....	29
2.1 Welke podcasts kunnen in een PAV-les worden gebruikt?	29
2.1.1 Duur	29
2.1.2 Thema	29
2.1.3 Taal	30
2.2 Op welke manier kunnen podcasts in een PAV-les worden ingezet?	30
2.2.1 Didactiek: de leessandwich.....	30
2.2.2 Didactiek: de luistersandwich.....	32
2.2.3 Werkvormen	33
2.3 Testen	34
2.3.1 Bevindingen leraar.....	34
2.3.2 Bevindingen leerlingen	36
2.4 Lerarenhandleiding.....	37
2.5 Aanbevelingen.....	38
2.6 Conclusie ontwerp	38
Conclusie	40

Literatuurlijst.....	41
Geraadpleegde werken	45
Lijst figuren.....	46
Bijlagen	47

Inleiding

Onze jongeren lopen vaak met oortjes in hun oren over straat, afgesloten van de rest van de wereld. Wat houdt hen bezig? Een steeds meer opkomende trend is het luisteren naar podcasts. Het hedendaagse, innovatieve onderwijs wil deze tendens implementeren.

Als we ons realiseren dat de resultaten van de peilingsproeven blijven dalen, moeten we hier als leraren ingrijpen. Onze leerlingen scoren erg slecht op het vlak van luistervaardigheden. Uit mijn eigen ervaringen als leerling en als stagiaire wordt dit weinig geoefend. De leerlingen kennen de klassieke luistertoetsen, maar de resultaten zijn ondermaats.

Ik zag een opportuniteit in het combineren van de twee bovenstaande zaken. Vanuit dit opzet wilde ik onderzoeken of podcasts kunnen worden ingezet om luistervaardigheden te versterken. Hier richt ik me specifiek op leerlingen uit de tweede graad a-finaliteit binnen het vak PAV.

Dit onderzoek komt niet zomaar tot stand. Als eerste werd er een uitgebreide literatuurstudie gedaan. De analyse van het TPACK-model en de krachtige leeromgeving vormen mee de basis van het ontwerp. Het tweede deel, het ontwerp, richt zich in de eerste plaats op een selectie van podcasts. Om leerlingen nauw te betrekken bij een luisteractiviteit ontwikkelde ik de luistersandwich. Deze didactiek biedt een houvast voor zowel de leerling als de leraar.

Doordat al het nodige materiaal wordt verzameld op een overzichtelijke [website](#), hoop ik dat mijn afstudeerproject een bron van inspiratie kan zijn voor andere leraren. We moeten als leraren op zoek durven gaan naar nieuwe methoden om onze leerlingen sterker te maken. De luistersandwich biedt een antwoord op het versterken van luistervaardigheden.

Ik wens u alvast veel ontdekkingsplezier.

1 Verkennend onderzoek

1.1 Oriënteren en richten

1.1.1 Aanleiding voor het onderzoek

In het zesde middelbaar moet iedereen een keuze maken: 'Wat wil ik hierna gaan doen?' Voor mij was dit een gemakkelijke keuze. Ik wist snel dat de leerkrachtenopleiding voor mij was weggelegd. Mijn doel is om in de voetstappen te treden van leerkrachten die mij hebben geïnspireerd. Ik wil een krachtige leeromgeving creëren voor mijn leerlingen. Als leerkracht wil ik een verschil maken.

Als toekomstig leraar Frans en leraar Project Algemene Vakken ging ik op zoek naar een onderwerp voor mijn bachelorproef. Hiervoor keek ik terug op mijn eigen schoolloopbaan en mijn stageperiodes. Vanuit eigen ervaring als leerling en als stagiaire wordt er weinig geoefend op luistervaardigheden. Wanneer er gewerkt wordt aan luistervaardigheden van leerlingen is dit vaak gekoppeld aan een toets. Dit resulteerde voor mij en mijn klasgenoten in een gebrek aan motivatie voor deze opdrachten. Het was dan ook moeilijk om geconcentreerd te luisteren, laat staan dat je heel specifiek wist waar je naar op zoek moest gaan. Leerlingen worden vaak in het diepe gegooid. Leraren gaan ervan uit dat jongeren kunnen luisteren. Toch zijn er specifieke strategieën, die deze vaardigheid kunnen stimuleren.

Vertrekkende vanuit deze theorie kwam ik op de trend van podcasts. Dit vergemakkelijkt het proces om luistermateriaal te vinden over verschillende onderwerpen. Op deze manier spreken leraren de interesses van leerlingen aan. Bovendien zijn podcasts toegankelijk. Ondanks de opkomende trend is het nog niet geweten hoe podcasts efficiënt in het onderwijs kunnen worden ingezet. De podcasts kunnen gekoppeld worden aan de opbouw van luisterstrategieën. Naar mijn mening vormt dit een uitdaging.

1.1.2 Beschrijving van het praktijkprobleem

Onze jongeren lopen vaak met oortjes in hun oren over straat, afgesloten van de rest van de wereld. Wat houdt hen bezig? Een steeds meer opkomende trend is het luisteren naar podcasts. Ook het onderwijs heeft deze trend in de gaten. Uit twee eerdere bachelorproeven weten we dat podcasts de spreekvaardigheden van leerlingen kunnen bevorderen. Boonen L. en Vandenameale C. bogen zich over de vraag of podcasting interessant kon zijn om aan de eindtermen spreken te werken. Podcasts maken, bleek veel troeven te hebben om leerlingen aan het spreken te krijgen (Boonen, 2021) (Vandenameale, 2021). De laatste tijd wordt er ook geëxperimenteerd met het gebruik van bestaande podcasts om luisteren te bevorderen. Toch is het niet geweten op welke manier we podcasts efficiënt in het onderwijs, meer specifiek in het beroepsonderwijs, kunnen inzetten om luistervaardigheden te stimuleren.

Ieder jaar vindt er een peilingsonderzoek plaats. Aan de hand van dit onderzoek wordt er nagegaan of de leerlingen de eindtermen behalen. In 2013 vond voor de eerste keer een peiling plaats voor het vak Project Algemene Vakken in het tweede jaar van de derde graad. Deze testen werden in 2021 een tweede keer afgenomen. Momenteel zijn deze gebaseerd op de eindtermen van voor de modernisering.

Voor de peilingstoetsen selecteerde de overheid enkele eindtermen, waaronder 'De leerlingen kunnen uit mondelinge en schriftelijke informatie de essentie halen'. Deze eindterm is van belang voor dit onderzoek (Steunpunt toetsontwikkeling en peilingen & AKOV, 2014).

Resultaten 2013

Slechts 39% van de beroepsleerlingen behaalden de eindtermen voor luistervaardigheden. Het feit dat deze vaardigheid onvoldoende wordt bereikt, vormt een uitdaging in het onderwijs. Ondanks dat 78% van de door het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en studietoelagen ondervraagde leraren het belang inzien van deze vaardigheid en er geregeld op inzetten, slaagt het merendeel van onze leerlingen niet voor dit onderdeel (Verlinden & Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen. Afdeling Kwalificaties en Curriculum, 2015).

Resultaten 2021

De resultaten van 2021 tonen een daling van 9%. Slechts 30 procent van de leerlingen behaalden de eindtermen voor luistervaardigheden. Leerlingen die thuis enkele Nederlands spreken, scoren voor bijna alle eindtermen beter dan leerlingen die Nederlands combineren met een andere taal. Voor luisteren zien we dat Nederlandstalige leerlingen 36% behalen en de leerlingen die een andere taal combineren terugvallen op 20% (Steunpunt toetsontwikkeling en peilingen, 2022). De leraar moet voldoende aandacht besteden aan dit verschil.

Ik wil onderzoeken of de trend van podcasten mogelijkheden opent om luistervaardigheden bij leerlingen van de tweede graad te stimuleren.

Van Dale omschrijft podcast als: *"Digitale uitzending (via internet of radio) waarbij een audiobestand (met spraak of muziek) op het internet wordt gezet zodat het door anderen met een internetaansluiting gaan worden gedownload en op de pc of op een audiospeler kan worden beluisterd."* Deze term ontstond in 2004. Personen zoals Adam Curry, Ben Hamersley, Dave Winner en Dave Slucher stonden aan de basis van dit medium (Geoghegan & Klass, 2007).

Het woord zelf is een samentrekking van Ipod en broadcast. Een duidelijke betekenis, een Ipod werd gebruikt voor audio en broadcast vanuit het Engels betekent uitzending (Wat is een podcast | Uitleg/ betekenis podcasts, 2021).

Vandaag de dag is de jeugd gebonden aan hun smartphone. Podcasts zijn zeer toegankelijk. De jeugd kan deze digitale uitzendingen overal raadplegen. Door het grote aanbod vindt iedere jongere wel een thema dat hem of haar aanspreekt (Koçak & Alagözlü, 2021).

Wanneer we podcasts willen integreren in het beroepsonderwijs zullen deze binnen de aanpak van Project Algemene Vakken moeten passen. Leren in samenhang staat centraal binnen PAV. In het beroepsonderwijs streven we naar het behalen van drie doelstellingen. Als eerste bereiden we leerlingen voor op een geïntegreerd sociaal leven. Verder wordt er een beroep aangeleerd op een realistische en concrete wijze. Het laatste doel is het helpen van de leerlingen bij de ontwikkeling van hun persoonlijkheid, hetgeen hen moet toestaan actieve en verantwoordelijke leden van de samenleving te worden. De leerlingen worden voorbereid op het zelfstandig functioneren in de maatschappij. (Placklé & Van Cauteren, 2020). Wanneer we leerlingen goed willen voorbereiden op de samenleving, zullen ze de kennis, vaardigheden en attitudes, omschreven in de eindtermen, moeten behalen.

Er moet worden ingezet op de zestien sleutelcompetenties. Deze vormen de basis voor de eindtermen. Op deze manier zullen de resultaten van de peilingstoetsen verbeteren.

Zoals eerder vermeld, is er een groot aanbod aan podcasts. Dit zorgt ervoor dat luisteren makkelijk in samenhang met de verschillende sleutelcompetenties kan gebeuren. Met dit onderzoek wil ik nagaan op welke manier podcasts efficiënt kunnen worden ingezet in een PAV-les om luistervaardigheden te bevorderen. Het is noodzakelijk om goede podcasts te selecteren. Hierna moet er bekeken worden hoe ze efficiënt kunnen worden ingezet. Er zijn nog veel onbeantwoorde vragen. Dit vormt een uitdaging.

1.1.3 Het onderzoeksdoel

Het doel van dit onderzoek is inzicht te krijgen op welke manier podcasts efficiënt in een PAV-les kunnen worden ingezet om luistervaardigheden te stimuleren. Specifiek zal dit onderzoek zich richten op beroepsleerlingen uit de tweede graad. Om dit te realiseren moet er een overzicht zijn van bruikbare podcasts. Deze zullen worden geselecteerd op basis van vooraf bepaalde kenmerken. Werkvormen aanbieden die relevant en realiseerbaar zijn in een klas vormen een grote meerwaarde. Deze werkvormen worden geselecteerd op basis van de bruikbaarheid in functie van de luistervaardigheden bij leerlingen te stimuleren.

1.1.4 Onderzoeksvraag met deelvragen

Onderzoeksvraag

Op welke manier kunnen podcasts efficiënt in een PAV-les worden ingezet om luistervaardigheden te stimuleren in de tweede graad a-finaliteit?

Deelvragen

- Op welke manier kan technologie efficiënt in het onderwijs worden ingezet?

Inhoudelijke kennis

- Wat is de plaats van luisteren in de a-finaliteit?

Didactische kennis

- Op welke manier worden luistervaardigheden aangebracht?

Technische kennis

- Wat is een podcast?
- Hoe kunnen podcasts luistervaardigheden versterken?

Ontwerp

- Welke podcasts kunnen in een PAV-les worden gebruikt?
 - o Aanbod
- Op welke manier kunnen podcasts in een PAV-les worden ingezet?
 - o Werkvormen

1.2 Plannen

Een bachelorproef komt tot stand door middel van verschillende stappen. Zo begon ik met het oriënteren en richten. Deze tussenstappen worden in bijlage 1 – 4 opgenomen. Erg belangrijk is plannen. Aan de hand van een onderzoeksplan is er een duidelijk overzicht van de onderzoeksactiviteiten. Deze kan u vinden in bijlage 5.

Voor het beantwoorden van verschillende deelvragen maak ik gebruik van een literatuurstudie. Ik zal me verdiepen in diverse bronnen om een goed antwoord te kunnen formuleren op deze vragen. Zo zal ik voor alle deelvragen gebruikmaken van de literatuur. Naast de theorie is de praktijk ook zeer belangrijk. Aan de hand van interviews wil ik zicht krijgen op de plaats van het luisteren in de a-finaliteit. Hoe dit wordt vormgegeven in een les, zal ook aanbodkomen tijdens de interviews. Hier zal ik de link leggen met de literatuur om een goed onderbouwde conclusie te kunnen vormen.

Om op mijn hoofdvraag ‘Op welke manier kunnen podcasts efficiënt in een PAV-les worden ingezet om luistervaardigheden te stimuleren in de tweede graad a-finaliteit?’, een antwoord te kunnen geven, zal ik me verder verdiepen in de praktijk. Bij mijn ontwerponderzoek zal ik nagaan welke podcasts in een PAV-les kunnen worden ingezet en op welke manier.

1.3 Verzamelen en analyseren

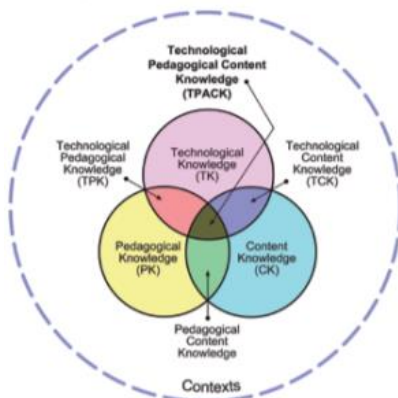
1.3.1 Op welke manier kan technologie efficiënt in het onderwijs worden ingezet?

ICT in de lessen krijgt steeds meer aandacht. Het TPACK-model, Technological Pedagogical Content Knowledge, beantwoordt aan de verwachtingen om digitale competenties in de praktijk te integreren.

Shulman, een professor in onderwijs, legde in 1986 de basis van het TPACK-model. Hij sprak als eerste over het verschil tussen de vakinhoudelijke- en pedagogische kennis (Shulman, 1986). In 2006 vervolledigden Matthew Koehler en Punya Mishra het model. Het TPACK-model verwijst naar de professionele kennis die leraren zouden moeten bezitten om technologie te implementeren (Koehler & Mishra, 2005).

Integratie van ICT wordt gevormd door de afstemming tussen vakinhoud, vakdidactiek en de mogelijkheden van technologieën (Voogt et al., 2010). Zelf omschrijven ze hun model als een multigenerationeel proces waarbij dieper begrip van het complexe web van relaties tussen inhoud, pedagogie en technologie en zijn contexten waarin het functioneert, wordt ontwikkeld (Koehler & Mishra, 2005). Hierbij doelen ze op de bruikbaarheid van het model doorheen verschillende generaties. Het is niet enkel inzetbaar in het onderwijs. Het model heeft als doel een houvast te geven om het verband tussen de drie componenten en zijn context in te zetten. Om technologie te integreren in de klaspraktijk moet de leraar competent zijn op vlak van de drie componenten (Voogt et al., 2010).

In onderstaande figuur vormen de drie basiscomponenten een geheel.

Figuur 1: Het TPACK-model

Het model bestaat uit drie basiscomponenten. Als eerste component vormt de content knowledge (CK) een belangrijke factor. Links van de vakinhoudelijke kennis, wordt de pedagogical knowledge (PK) weergegeven. Als laatste vinden we bovenaan de technological knowledge (TK). Het venndiagram maakt duidelijk dat de drie componenten met elkaar in verbinding staan. Dit alles wordt binnen een bepaalde context vormgegeven.

Content Knowledge

Vakinhoudelijke kennis doelt op de kennis die de leraar moet overdragen. Dit gaat onder meer over de feiten, theorieën, heuristische, algoritmes, vaardigheden, ... van een bepaald vakgebied. Verder moet de leraar ook kennis hebben van de manier waarop dit gebied zich uitbreidt (Voogt & Fisser, 2014). De leraar moet expert zijn in het vak. Wanneer de vakinhoudelijke kennis onvoldoende is, bestaat de kans dat een leerling incorrecte informatie zal verwerken (Koehler & Mishra, 2016).

Pedagogical Knowledge

De pedagogische component slaat op de kennis van het onderwijsproces. Welke methoden zijn goed om de leerlingen iets bij te brengen? Hiervoor moet de leraar inzicht hebben op de manier waarop leerlingen leren. Ook klasmanagement komt voor in deze component. Planning en evaluatie vervolledigen de didactische kennis. Hier zijn specifieke methoden voor. Wanneer een leraar beschikt over voldoende didactische inzichten zal hij of zij begrijpen op welke manier leerlingen leren, vaardigheden opdoen en attitudes verwerven. Deze component bestaat uit zowel een cognitief- als een sociaalaspect (Koehler & Mishra, 2016).

Technological Knowledge

De derde component, technologische kennis, blijft evolueren. De leraar moet geen expert zijn. Wel moet de persoon zich kunnen behelpen om zo productief mogelijk te werken. Er wordt geacht taken te kunnen uitvoeren door gebruik te maken van technologische kennis (Koehler & Mishra, 2016).

De technologische kennis, volgens Koehler en Mishra, is ruim. Dit kan gaan over traditionele media, de omgeving waarin de technologie wordt gebruikt maar ook over de moderne technologieën (Voogt & Fisser, 2014).

Pedagogical Content Knowledge

Koehler en Mishra omschrijven het verband tussen de inhoudelijke en pedagogische component als de pedagogische inhoudelijke kennis. De overlapping tussen de twee componenten verwijst naar het overbrengen van de kennis. Hiervoor zal de leraar de inhoud zelf moeten interpreteren. Hierna kan de leerstof op verschillende manieren worden aangebracht. Differentiatie vormt een meerwaarde (Koehler & Mishra, 2016) (Voogt & Fisser, 2014).

Ook de andere aspecten van de didactische component, zoals evaluatie, hebben betrekking op dit onderdeel. De leraar houdt rekening met de beginsituatie van de leerlingen. Verbanden tussen inhouden worden gelegd. De flexibiliteit van de leerkracht is prioritair (Koehler & Mishra, 2016) (Voogt & Fisser, 2014).

Technological Content Knowledge

Het verband tussen technologieën en inhoud vraagt om meer duiding. De twee componenten staan duidelijk in relatie met elkaar. Door de evolutie van de technologie is de ontwikkeling van meer kennis mogelijk. Het begrijpen van de invloed van technologie op de praktijk is van cruciaal belang voor de verdere ontwikkeling van deze technologieën (Koehler & Mishra, 2016) (Voogt & Fisser, 2014).

De kanttekening hierbij is dat de keuze van de technologie de inhoud kan beperken. Dit werkt ook in de tegenovergestelde richting. Zo kunnen keuzes voor bepaalde inhoud de keuze van technologieën beïnvloeden. Opnieuw speelt flexibiliteit een rol (Koehler & Mishra, 2016) (Voogt & Fisser, 2014).

Dit onderdeel slaat op de manier waarop de twee componenten elkaar beïnvloeden en beperken. Naast de vakinhoudelijke kennis moet de leraar bewust zijn van de manieren waarop de materie kan worden veranderd door het toepassen van bepaalde technologieën (Koehler & Mishra, 2016) (Voogt & Fisser, 2014).

Technological Pedagogical Knowledge

Wanneer we technologie en pedagogiek combineren, gaat dit over de manier waarop het leren kan veranderen door het inschakelen van technologie. De leraar heeft inzicht in de mogelijkheden en beperkingen van de verschillende technologieën. Dat begrip en de manieren om technologieën te kunnen inzetten omschrijft deze overlapping. De leraar moet rekening houden met de context, de kansen en de doelen (Koehler & Mishra, 2016) (Voogt & Fisser, 2014).

Ook is het belangrijk om in acht te houden dat vele technologieën niet ontworpen zijn voor het onderwijs. Deze zijn ontwikkeld in functie van een werkomgeving of in functie van entertainment. De leraar moet creatief aan de slag gaan (Koehler & Mishra, 2016) (Voogt & Fisser, 2014).

Technology, Pedagogy and Content Knowledge

In het venndiagram komen de drie componenten samen. TPACK vormt de basis van een combinatie van doeltreffend onderwijs en technologie. Door de didactische kennis kunnen technologieën op een constructieve manier ingezet worden om kennis aan te reiken (Koehler & Mishra, 2016).

TPACK ontwikkelt zich binnen een specifieke context. De aanpak kan iedere les verschillen. Dit vormt een complex proces waarbij flexibiliteit is vereist. De drie componenten moeten als een samenhangend geheel worden aanschouwd (Koehler & Mishra, 2016).

Conclusie

Technologie blijft zich verder ontwikkelen. Ook het onderwijs integreert steeds meer ICT. Het TPACK-model biedt een meerwaarde om efficiënt technologie in het onderwijs te integreren. Doordat er aandacht is voor zowel het inhoudelijke als voor het pedagogische aspect, sluit dit goed aan bij de klaspraktijk.

Omdat we met podcast een stukje technologie in de les willen inkanten en dit best op een constructieve manier gebeurt, orden ik de volgende deelvragen volgens TPACK. Om podcasts efficiënt in een PAV-les te kunnen inzetten om luistervaardigheden te stimuleren, moet er een inhoudelijk kader worden geschept. De pedagogische component antwoordt op de manier waarop luistervaardigheden worden aangebracht. Podcasts zijn een vorm van technologie. Deze component komt als laatste aan bod.

1.3.2 Wat is de plaats van luisteren in de finaliteit arbeidsmarkt?

Luistervaardigheid

Klanken komen via het oor binnen. Deze signalen worden doorgegeven aan de hersenen om een betekenis te vormen. Wanneer een luisteraar het vermogen heeft om hetgeen hij hoort te begrijpen, te interpreteren en te integreren in eigen kennis of om te zetten in handelingen, spreken we volgens Paus en Van Den Brand van luistervaardigheid (Paus & Van den Brand, 2018).

Dit kan een complex proces zijn door onbekende klanken. Denk hierbij aan een niet gekende taal. Ook het zoeken van structuren en verbanden bemoeilijkt het luisterproces. Doordat onze hersenen niet alles kunnen onthouden moeten we strategieën gebruiken (Paus & Van den Brand, 2018). Wanneer de persoon over onvoldoende luistervaardigheden beschikt, kunnen boodschappen fout worden geïnterpreteerd (skillsyouneed, 2021).

De invloed van de leerkracht

Om begrijpend luisteren bij leerlingen te stimuleren, moet de leerkracht over voldoende kennis en vaardigheden beschikken.

De kennis en de vaardigheden van de leerkrachten kunnen we plaatsen binnen de pedagogische vakinhoudelijke kennis. Leerlingen interpreteren of begrijpen een boodschap op verschillende manieren, afhankelijk van bepaalde factoren. Algemene kennis en voorkennis spelen een voordeel. Ook de kennis van en ervaring met de taal speelt een rol. De specifieke leerlingkenmerken zoals motivatie, zelfvertrouwen, intelligentie en interesse mogen niet worden onderschat (Förre & Van de Mortel, 2010) (Bouwman & Van de Mortel, 2014) (Huizenga, 2017).

De keuze van bronnen is bepalend voor het begrip van de leerlingen. De leerkracht kan rekening houden met de vormgeving, de structuur, de samenhang, de inhoud, de lengte, het niveau, de woordenschat en nog andere kenmerken (Förre & Van de Mortel, 2010).

De leerkracht mag de leerlingen uitdagen, zowel op het vlak van niveau als op inhoudsvlak. Verder moet hij of zij op de hoogte zijn van zowel het aanbod als van de manieren waarop de opdracht kan worden aangebracht. Door leerlingen actief te betrekken, verhoogt de motivatie. Dit laatste staat in correlatie met het begrip (Bouwman & Van de Mortel, 2014a).

Sleutelcompetenties

Luisteractiviteiten krijgen vorm binnen het vak Project Algemene Vakken. Om de leerlingen zo goed mogelijk voor te bereiden op de samenleving stelde de overheid een aantal eindtermen op. Dit is het streefdoel. Om de eindtermen vorm te geven, worden deze binnen een groter kader geplaatst. De overheid creëerde een kader van zestien sleutelcompetenties.

De modernisering van het secundair onderwijs startte op 1 september 2019. Sindsdien vormen de zestien sleutelcompetenties, zoals opgesomd in onderstaande afbeelding, de basis voor de nieuwe eindtermen (GO! Onderwijs van de Vlaamse gemeenschap, 2019).

Figuur 2: Sleutelcompetenties

Deze zestien sleutelcompetenties worden onderverdeeld in drie categorieën. De competenties aangeduid in het lichtblauw bestaan uit zowel transversale als inhoudelijke eindtermen. In het groen vinden we de inhoudelijke sleutelcompetenties. Als laatste zijn er de vier transversale sleutelcompetenties in het donkerblauw (GO! Onderwijs van de Vlaamse gemeenschap, 2019). Iedere competentie bevat verschillende eindtermen die de leerlingen moeten behalen.

Koppeling met de eindtermen

Door de modernisering in 2019 ontwikkelde de overheid nieuwe eindtermen voor de tweede graad a-finaliteit. Belangrijk voor dit onderzoek zijn de eindtermen Nederlands. Deze omvatten vier categorieën:

- Het Nederlands receptief, productief en interactief, zowel mondeling als schriftelijk gebruiken als communicatiemiddel in relevante situaties;
- Kenmerken en principes van het Nederlands begrijpen om ze in te zetten bij het communiceren;
- Inzicht hebben in taal, in het bijzonder het Nederlands, als exponent en deel van een cultuur en een maatschappij;
- Literatuur in het Nederlands beleven.

(Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen, 2021) (Placklé & Van Cauteren, 2020)

Binnen de eerste categorie valt de eindterm: 'De leerlingen beleven plezier aan taal m.i.v. cultuur, lezen, spreken, interactie, schrijven en luisteren. (Attitudinaal)'.

Hierbij kan de leerkracht inzetten op functionele, authentieke taken om de motivatie van de leerlingen te verhogen. Door de verwachtingen helder te maken en af te stemmen op de leerlingen, is er uitdaging mogelijk (Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen, 2021).

Om andere eindtermen zoals 'De leerlingen bepalen het onderwerp en de globale inhoud van geschreven en gesproken teksten in functie van doelgerichte informatieverwerking en communicatie.' te behalen, moeten leerlingen over voldoende luistervaardigheden beschikken. Hetzelfde geldt voor de eindterm 'De leerlingen bepalen wat de hoofdgedachte en de hoofdpunten zijn in geschreven en gesproken teksten in functie van doelgerichte informatieverwerking en communicatie.' en de eindterm 'De leerlingen selecteren relevante informatie in geschreven en gesproken teksten in functie van doelgerichte informatieverwerking en communicatie.' (Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen, 2021).

Binnen de eerste categorie kunnen de eindterm 'De leerlingen beoordelen informatie in gesproken en geschreven teksten op betrouwbaarheid, correctheid en bruikbaarheid in functie van doelgerichte informatieverwerking en communicatie.' en de eindterm 'De leerlingen nemen notities van eenvoudige mondelinge boodschappen in functie van doelgerichte communicatie.' ook vorm krijgen binnen luisteropdrachten (Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen, 2021).

'De leerlingen gebruiken de belangrijkste regels en kenmerken van het Standaardnederlands als taalsysteem ter ondersteuning van doelgerichte informatieverwerking en communicatie.' en 'De leerlingen gebruiken kenmerken, mogelijkheden en principes van het Standaardnederlands als communicatiemiddel in functie van doelgerichte communicatie.', vallen binnen de tweede categorie. De leerlingen gebruiken de belangrijkste elementen van het Standaardnederlands om boodschappen te begrijpen (Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen, 2021).

De derde component richt zich op de taaluitingen en identiteit. Ook deze eindtermen krijgen een plaats binnen de opdrachten. De laatste component richt zich op de literatuur. Hier krijgen de gedachten en gevoelens bij het beluisteren van de opdrachten vorm (Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen, 2021).

Het Europees Referentiekader voor Moderne Talen

Het einddoel is dat leerlingen kunnen communiceren. De eindtermen zijn gebaseerd op de vijf vaardigheden (luisteren, lezen, spreken, mondelinge interactie en schrijven). Deze werden ontwikkeld binnen het Europees Referentiekader voor Moderne Talen (ERK) om het niveau van de leerlingen te beschrijven. In totaal zijn er zes niveaus (A1, A2, B1, B2, C1 en C2) (Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen, 2021b).

De leerling begint in het basisniveau A. Wanneer de leerling een onafhankelijke gebruiker is, situeert hij of zij zich binnen niveau B. Als laatste spreken we over experts bij niveau C. Voor de vaardigheid luisteren richt de tweede graad a-finaliteit zich op het basisniveau. De leerlingen zouden op het einde van de tweede graad A2 moeten behalen (Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen, 2021b).

A1: Kan vertrouwde dagelijkse uitdrukkingen en basiszinnen, gericht op de bevrediging van concrete behoeften, begrijpen en gebruiken. Kan zichzelf aan anderen voorstellen en kan vragen stellen en beantwoorden over persoonlijke gegevens zoals waar hij/zij woont, wie

hij/zij kent en dingen die hij/zij bezit. Kan op een simpele wijze reageren, aangenomen dat de andere persoon langzaam en duidelijk praat en bereid is om te helpen.

A2: Kan zinnen en regelmatig voorkomende uitdrukkingen begrijpen die verband hebben met zaken van direct belang (bijvoorbeeld persoonsgegevens, familie, winkelen, plaatselijke geografie, werk). Kan communiceren in simpele en alledaagse taken die een eenvoudige en directe uitwisseling over vertrouwde en doorsnee kwesties vereisen. Kan in eenvoudige bewoordingen aspecten van de eigen achtergrond, de onmiddellijke omgeving en kwesties op het gebied van directe behoeften beschrijven.

(Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen, 2021b)

Het peilingsonderzoek

Ieder jaar vinden er peilingsonderzoeken plaats. Hierbij wordt nagegaan in welke mate leerlingen de eindtermen bereiken. In 2013 peilde het Steunpunt toetsontwikkeling en peilingen voor de eerste keer naar de leerlingen uit het beroepssecundair onderwijs op het einde van het tweede jaar van de derde graad binnen het vak Project Algemene Vakken. Deze peilingstoetsen zijn nog gebaseerd op de oude eindtermen (Steunpunt toetsontwikkeling en peilingen, 2014) (team Curriculum van AKOV, 2015).

Aan de hand van een representatieve steekproef van scholen en leerlingen toetste het Steunpunt specifieke eindtermen. In de derde graad van het beroepssecundair onderwijs onderscheidt men, volgens de oude eindtermen, verschillende domeinen. Zo komen functionele taalvaardigheid, functionele rekenvaardigheid, functionele informatieverwerking en -verwerking en uit het domein maatschappelijk en ethisch bewustzijn, weerbaarheid en verantwoordelijkheid aan bod (Steunpunt toetsontwikkeling en peilingen, 2014).

Belangrijk voor dit onderzoek zijn de functionele taalvaardigheden. De peilingstoets werd gebaseerd op eindterm 1: 'De leerlingen kunnen uit mondelinge en schriftelijke informatie de essentie halen.' en eindterm 2: 'De leerlingen kunnen over die informatie reflecteren en ze evalueren'. Ook eindterm 11: 'De leerlingen kunnen relevante informatie in concrete situaties vinden, selecteren en gebruiken.' en eindterm 12: 'De leerlingen kunnen informatie uit uiteenlopend tekstmateriaal begrijpen en gebruiken.' uit het domein functionele informatieverwerking en -verwerking kunnen relevant zijn voor het onderzoek (Steunpunt toetsontwikkeling en peilingen, 2014).

Het Steunpunt stelde twee toetsen op voor het eerste domein. Met de test, functionele luistervaardigheid, controleerde ze of de leerlingen op een adequate manier uit mondelinge informatie de essentie konden halen, of ze over die informatie konden reflecteren en evalueren (Steunpunt toetsontwikkeling en peilingen, 2014).

Binnen het domein informatieverwerking en -verwerking mat het Steunpunt of leerlingen relevante gegevens in concrete situaties konden vinden, selecteren en gebruiken. Verder werd er gekeken of ze informatie uit divers tekstmateriaal konden begrijpen en hanteren. Met deze toets werd gemeten of de leerlingen relevante informatie in concrete situaties kunnen vinden, selecteren en gebruiken en of ze informatie uit uiteenlopend tekstmateriaal kunnen begrijpen en gebruiken (Steunpunt toetsontwikkeling en peilingen, 2014).

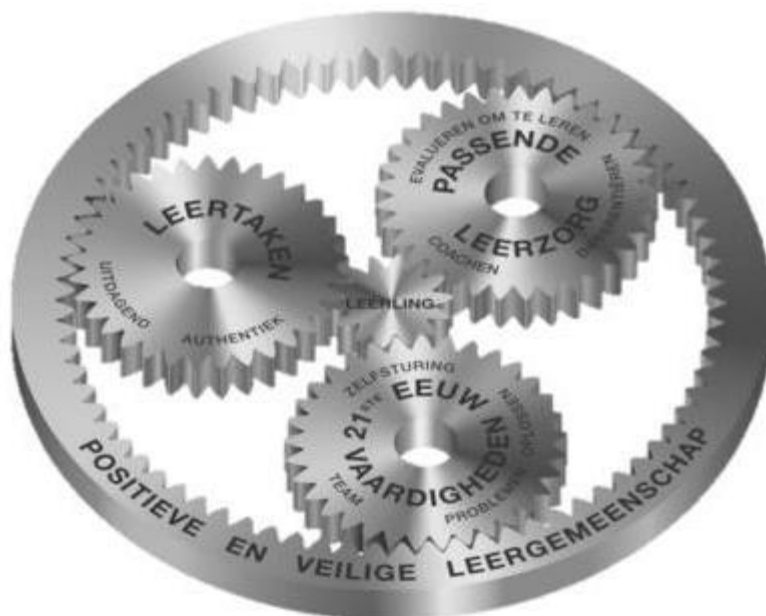
Slechts 39 procent van de ondervraagde leerlingen behaalden de eindtermen functionele luistervaardigheden. Voor functionele informatieverwerking en -verwerking verwerft 62 procent de minimumdoelen. Deze resultaten geven aan dat nog niet de helft of meer dan een derde de eindtermen niet bereikt.

De minimumdoelen zouden voor iedereen haalbaar moeten zijn. Bepaalde factoren zoals geslacht, moedertaal en thuistaal kunnen de resultaten beïnvloeden (Steunpunt toetsontwikkeling en peilingen, 2014).

Hetzelfde zien we bij de peilingstoetsen van 2021. Hier behaalt slechts 30 procent van de ondervraagde leerlingen de eindtermen functionele luistervaardigheden. Ook daalt de score op vlak van functionele informatieverwerking en -verwerking van 62 procent naar 53. Dezelfde factoren spelen hierbij een rol (Steunpunt toetsontwikkeling en peilingen, 2022). Ondanks dat beroepsleerlingen worden voorbereid op arbeid, moeten ze ook over voldoende kennis beschikken om te kunnen functioneren in de maatschappij (team Curriculum van AKOV, 2015). Deze kennis krijgt vorm binnen het vak Project Algemene Vakken.

Krachtige leeromgeving

Leraren moeten proberen krachtige leeromgevingen te creëren. Placklé, Könings et al ontwikkelde een model met de karakteristieken van een krachtige leeromgeving in het BSO.

Figuur 3: Krachtige leeromgevingen in het BSO

Het model, waarbij de leerling centraal staat, richt zich op een positieve en veilige leergemeenschap. Zoals eerder aangegeven moeten leertaken uitdagend en authentiek zijn. Passende leerzorg uit zich in het coachen van leerlingen vanuit hun individuele noden en talenten, in het ondersteunen door te differentiëren en in het evalueren om leren te stimuleren, te begeleiden en op te volgen. De 21ste eeuw vaardigheden verdeelt zich in drie categorieën. Als eerste zelfsturing waarbij leerlingen persoonlijke leerdoelen formuleren, leervorderingen bepalen, leeractiviteiten kiezen en ook het proces en product evalueren. Er kunnen zich problemen voordoen. Hier helpt de tweede categorie, problemen oplossen, mee. Leerlingen moeten leren een probleem te benoemen en nuttige informatie te selecteren om vervolgens een oplossing te bieden. Teamleren, de derde categorie, blijft een belangrijke factor. Om coöperatief te leren moeten leerlingen wederzijds afhankelijk zijn van elkaar. Het groepsproces vraagt om individuele verantwoordelijkheid en directe communicatie. Om goed te werken in team zijn er vaardigheden nodig zoals plannen en taken verdelen (Placklé & Van Caeteren, 2020).

Interview

Naast de theorie is de praktijk erg belangrijk. Hiervoor lanceerde ik via de Facebookpagina 'Lesideeën PAV' een oproep om interviews af te nemen. Ik kreeg hier erg veel reacties op. Dit geeft aan dat er nood is aan dit onderwerp. Ik nam in totaal zeven interviews af bij leraren PAV. Drie van deze leraren hebben een specifieke PAV-opleiding gevolgd. De interviewvragen worden weergegeven in bijlage 6. De antwoorden worden verzameld in bijlage 7.

De eerste drie interviewvragen (zie bijlage 6) richten zich op de plaats van luisteren in de afsluiting. De grafieken worden in bijlage 8 weergegeven.

- Plaats naar uw mening de vijf vaardigheden in volgorde van belangrijkheid.

De vijf vaardigheden zijn:

- Luisteren;
- Spreken;
- Schrijven;
- Mondelinge interactie;
- Lezen.

De leraren mochten deze in volgorde van belangrijkheid zetten. Zes van de zeven leraren zetten mondelinge interactie op plaats een. Slechts een leraar zet lezen als eerste, dit omdat het leesplezier te weinig aan bod komt.

Op plaats twee zetten vijf van de zeven leraren spreken. Er heerst meer verdeeldheid op de derde plaats. Op de vierde plaats staat vooral het lezen. De laatste plaats wordt vooral ingenomen door het schrijven. De volgorde die de leraren aangeven komt ook terug in hun lessen.

Luisteren komt eenmaal voor op plaats twee. Verder plaatsen drie leraren luisteren op de derde plaats. Ook vinden we deze vaardigheid een keer terug op plaats vier en tweemaal op de laatste plaats.

- In welke mate hecht u belang aan luistervaardigheden binnen het vak PAV?

Alle leraren hechten veel belang aan luisteren. Ondanks dat niet alle werkboeken het aanbieden, zoals blijkt uit de analyse van de werkboekjes en de antwoorden van enkele leraren, zien ze het belang in voor het gebruiken in het dagelijks leven. Ook tijdens mondelinge interactie krijgt luisteren een plaats.

Leraren stellen verwachtingen aan leerlingen op vlak van luisteren. Alle leraren verwachten dat de leerlingen de essentie uit een luisterbron kunnen halen. Ook moeten ze in staat zijn om de informatie te gebruiken. Geconcentreerd blijven, respect tonen om te luisteren en detailvragen oplossen komen ook aan bod. Een kanttekening hierbij is dat vele leraren aangeven dat luisteren zonder visuele ondersteuning als moeilijk wordt ervaren. Meestal mogen de leerlingen wel meer dan een keer naar het fragment luisteren.

- De peilingstoetsen PAV in de derde graad, gepubliceerd in 2014, geven aan dat slechts 39% van de leerlingen de eindtermen rond luistervaardigheden behalen.

De ondervraagde leraren vinden het zeer erg dat onze leerlingen laag scoren op luistervaardigheden. Wel kunnen ze zich vinden in de resultaten.

Het is opvallend dat de leerlingen laag scoren op luistervaardigheden. Doordat leraren er soms vanuit gaan dat men kan luisteren, wordt er weinig aandacht besteed aan luistervaardigheden. Vaak worden deze opdrachten gekoppeld aan beeldfragmenten. Leerlingen kunnen zich dan beter concentreren.

Een leraar gaf aan dat het niveau doorheen de jaren is gedaald. Op dezelfde taken scoren leerlingen nu gemiddeld lager. Zo zijn leerlingen niet altijd gemotiveerd om geconcentreerd naar een fragment te luisteren. Ze zijn snel afgeleid. Een andere mogelijke factor hierbij is het aantal anderstalige leerlingen. Zij ervaren meer moeilijkheden bij luisterfragmenten.

De andere vragen worden toegelicht bij 1.3.3.

Conclusie

Luistervaardigheden komen aan bod in de eindtermen. Leerlingen moeten deze vaardigheden verwerven. Het peilingsonderzoek geeft aan dat slechts 39 procent van de ondervraagde leerlingen over deze vaardigheid beschikken. Er is nood om luistervaardigheden voldoende plaats te geven binnen Project Algemene Vakken. De vakdidactiek leent er zich toe. Uit de interviews blijkt dat de plaats van luistervaardigheden volgens de ondervraagde leraren verschilt. Het merendeel van de leraren zet deze vaardigheid op de derde plaats. Wel hechten ze veel belang aan deze vaardigheid door de relevantie in de maatschappij. Wanneer leerlingen een fragment beluisteren is het vooral belangrijk dat ze er de essentie uit kunnen halen. De leraren betreuren de resultaten van de peilingstoetsen, maar verschieten er niet van. Wel willen ze hier graag verandering in brengen.

1.3.3 Op welke manier worden luistervaardigheden aangebracht?

Taxonomie van Bloom

De peilingstoetsen geven een goed beeld op welke manier luistervaardigheden zouden moeten worden aangebracht. Bij de toetsen gebruikten ze zowel informatieve als persuasief activerende teksten. Verder onderscheiden ze drie niveaus. Het eerste verwerkingsniveau 'beschrijvend' doelt erop dat leerlingen in grote lijnen informatie uit een bron kunnen halen om een vraag op te lossen. Bij het structurerende verwerkingsniveau ordent de leerling de informatie. Verder analyseert hij of zij de informatie in het beoordelende verwerkingsniveau (Steunpunt toetsontwikkeling en peilingen, 2014).

Deze verwerkingsniveaus vinden we terug in de taxonomie van Bloom. Deze methode ordent de zes cognitieve vaardigheden:

- Onthouden: het herkennen en onthouden feiten, begrippen, concepten, ... het ophalen van relevante kennis uit het lange termijn geheugen;
- Begrijpen: betekenis geven aan informatie door te interpreteren, voorbeelden te zoeken, te vergelijken, samen te vatten, uit te leggen in eigen woorden, ...;
- Toepassen: opgedane kennis gebruiken of toepassen in nieuwe situaties;
- Analyseren: verworven informatie onderzoeken en vergelijken;
- Evalueren: het kritisch beoordelen van gerelateerde informatie;
- Creëren: het reorganiseren van informatie tot nieuwe patronen, nieuwe inzichten of nieuwe systemen.

(Expertisecentrum Mens- en Maatschappijvakken, 2020) (2020)

Figuur 4: Taxonomie van Bloom

De taak

Wanneer luistervaardigheden worden geïntegreerd in een les PAV, kan de leerkracht zich baseren op het model van krachtige leeromgevingen van Placklé (2020). De luisteropdracht moet uitdagend en authentiek zijn. Als leerkracht kan men passende leerzorg bieden door bijvoorbeeld te differentiëren. De 21ste -eeuwse vaardigheden bieden een antwoord op de aanpak (Placklé & Van Cauteren, 2020).

Een luisteropdracht kan een krachtige taalkaak zijn. Deze is volgens Long gebaseerd op enkele kenmerken. Ten eerste moet de taak doelgericht zijn. De leerkracht heeft een bepaald doel voor ogen. Ten tweede, de leerling moet talige boodschappen begrijpen en of produceren om het doel te bereiken. Daarom gebruiken we taal als middel. Wanneer de leerlingen de opzet en de taak motiverend vinden, zullen ze meer energie steken in het uitvoeren van de opdracht. Daarom is motiverend en relevant een derde element. Het vierde element richt zich op interactie. Moeilijkheden worden weggewerkt en er is een extra kans tot spreek- en luistervaardigheid. Als laatste, leerlingen mogen worden uitgedaagd. Hierdoor situeren leerlingen zich in de zone van naaste ontwikkeling (Long, 2014).

Wanneer de taalkaak vorm heeft, moeten de leerlingen een beroep doen op hun vaardigheden. Dit is geen eenvoudige taak. Om het proces te vereenvoudigen moeten leraren luisterstrategieën aanleren.

Luisterstrategieën

Luisterstrategieën verwijzen naar de activiteiten en technieken die bijdragen aan het luisterbegrip (Chamot, 2004). PAVaardig 2010, biedt werkwijzers aan. Een werkwijzer voor taalvaardigheid richt zich op luisterstrategieën. Dit zijn hulpmiddelen en geen doel. Een luisterdoel is de reden waarom je naar iets luistert. De strategie is dus gebaseerd op het luisterdoel. Zo onderscheiden ze zes luisterstrategieën:

- Oriënterend: Een eerste idee van de bron vormen;
- Globaal: Hoofdideeën en hoofdpunten selecteren;
- Intensief: De inhoud van een bron kunnen reproduceren;
- Zoekend: Specifieke elementen selecteren;
- Kritisch: Mening formuleren en/ of kritisch nadenken;
- Genietend: Genieten tijdens het luisteren.

(Beucker & Rosius, 2010)

Het is belangrijk om rekening te houden met de al reeds verworven strategieën. De leraar mag er niet vanuit gaan dat de leerling over deze vaardigheden beschikt. Ook als taal als middel wordt gebruikt, moet de leraar doelgericht te werk gaan. De school speelt een belangrijke rol in het verwerven van deze vaardigheden. In eerste instantie richten ze zich op het uitbreiden, verfijnen en verbeteren van de dagelijkse taalvaardigheid. Hiernaast besteden ze ook aandacht aan het verwerven van schoolse vaardigheden. Een rijke taalomgeving, waarin de leerling veel taalkansen krijgt, is hierbij noodzakelijk. De taalkansen kunnen zich zowel voordoen in authentieke als in gecreëerde situaties (Paus & Van den Brand, 2018).

Taalgebruik

De taal kan variëren in gebruik. Zo onderscheiden Paus en Van Den Brand ‘Cognitief Academisch Taalgebruik’ en ‘Dagelijkse Algemeen Taalgebruik’. Het verschil in abstractie en link met de leefomgeving zorgt voor een nuancering. Zo kan de taal cognitief wel of niet veeleisend zijn en zich al dan niet afspelen in een context. (Paus & Van den Brand, 2018).

Luistertaak

Om luistertaken uit te voeren moeten leerlingen begrijpen, interpreteren, evalueren en samenvatten. Het boek van Paus en Van Den Brand richt zich op de didactiek in het basisonderwijs. Dezelfde vaardigheden komen terug in het secundair onderwijs. De taaltaken volgens de schrijvers zijn het luisteren naar instructies, luisteren als lid van een livepubliek en luisteren naar media.

De vier niveaus van Paus en Van Den Brand kunnen we linken aan de taxonomie van Bloom.

Deze bachelorproef richt zich op het luisteren naar media.

Begrijpen	Leerlingen breiden hun kennis over tekststructuren verder uit. Leerlingen leren relaties leggen tussen tekstdelen, zoals hoofd- en bijzaken onderscheiden.
Interpreteren	Leerlingen koppelen wat ze horen aan eigen ervaringen en aan hun kennis van de wereld. Leerlingen gebruiken steeds meer kennis van de wereld, taalkennis en metacognitieve strategieën. Leerlingen leren verschillende meningen in de tekst te herkennen.
Evalueren	Leerlingen vormen steeds meer een eigen mening over een beluisterde tekst. Leerlingen leren kritisch luisteren. Leerlingen leren nagaan of de bron betrouwbaar, recent en bruikbaar is. Leerlingen reflecteren op de opbouw van de luistertekst.
Samenvatten	Leerlingen leren informatie die bij elkaar hoort te verzamelen, indikken en vervangen door een overkoepelende term. Leerlingen oefenen met het maken van aantekeningen tijdens het luisteren. Leerlingen filteren de juiste informatie door op tekstkenmerken en signalen van de spreker te letten. Leerlingen richten zich meer op de boodschap van de spreker dan op de eigen behoefte.

(Paus & Van den Brand, 2018)

Analyse werkboeken

Door middel van het analyseren van werkboeken en interviews wil ik de koppeling maken tussen de theorie en de praktijk. Voor de analyse van werkboeken selecteerde ik methodes uit het eerste jaar van de tweede graad. Dit om de reden dat ze gebruik maken van de nieuwe eindtermen.

Mavo en ik 3 – Van In

Deze nieuwe methode gebruikt luisterfragmenten gekoppeld aan de eindtermen. Enkel in hoofdstuk 1 en hoofdstuk 2 komen er luisterfragmenten aan bod. Deze oefeningen zijn erg klassiek. De leerling moet een fragment beluisteren en hierna vragen beantwoorden.

Hoofdstuk 1: Klassieke opdracht waarbij de leerlingen de fragmenten over bepaalde producten beluisteren. Hierna beantwoorden ze enkele vragen.

Hoofdstuk 2: De leerling beluistert het fragment over rassendiscriminatie. Hierna moet hij of zij vier waar- of niet waar vragen beantwoorden. Hierna moet de leerling de verworven informatie aan andere leerlingen kunnen toelichten.

YOU – Plantyn

YOU is een werkboek dat bestaat uit drie delen, YOU.decide, YOU.feel en YOU.care. Hiernaast vormen YOU.Actua en YOU.Opzoekboek een aanvulling. In dit laatste is er een fiche over luisterstrategieën. Wel zijn er geen specifieke verwijzingen vanuit het werkboek naar het opzoekboek.

YOU maakt veel gebruik van beeldfragmenten en websites. Leerlingen worden aangezet om informatie uit een bron te halen. Er zijn geen bronnen die zich enkel focussen op luistervaardigheden.

Match – Pelckmans

In dit boek is slechts een luisterfragment terug te vinden. Hier wordt een fragment uit een boek voorgelezen. De leerlingen vinden de tekst in het werkboek. Hierna moeten ze aangeven wat ze van het fragment vonden.

Op het einde van het werkboek vinden de leerlingen een test Nederlands. Hier wordt enkel aandacht besteed aan leesvaardigheden.

Doel.PAV – Averbode

Deze methode is opgedeeld in tien werkboeken met ieder een ander thema. Iedere bundel bestaat uit opdrachten en focussen. Iedere focust richt zich op te verwerven vaardigheden en attitudes.

Er wordt geen specifiek luisterfragment gebruikt. Wel is er veel aandacht voor beeldfragmenten met de bijhorende vragen. Deze vragen zijn vaak reproductief. In verschillende thema's wordt er verwezen naar de focus 'een goede kijk- en luisterhouding'. Zoals eerder aangegeven zijn er geen specifieke luisteropdrachten en richt deze focus zich op de kijkhouding bij de aangeboden beeldfragmenten.

Interview

Zoals bij 1.3.2 aangegeven interviewde in zeven leraren PAV. Naast de drie vragen die zich richtte op de plaats van het luisteren, stelde ik nog zes andere vragen over manier waarop luistervaardigheden worden aangebracht.

- Op welke manier geeft u luistervaardigheden vorm binnen uw lessen PAV?

De leraren geven luistervaardigheden op diverse manieren vorm. Enkele voorbeelden van luisterbronnen zijn fragmenten uit boeken, documentaires, beeldfragmenten, liedjes, ...

Voor de verwerking van deze bronnen zijn er verschillende mogelijkheden. Zo kunnen er klassieke of meer diepgaande vragen gesteld worden. Het klassikaal of in groep bespreken krijgt ook plaats binnen de lessen PAV. Hier moeten de leerlingen ook naar elkaar luisteren. Naast het reproduceren van informatie mogen de leerlingen ook hun mening geven.

Belangrijk is dat er veel variatie is. De luisterfragmenten zijn gekoppeld aan het thema. Interesse is volgens de leraren een voorwaarde om de leerlingen aan te zetten tot luisteren. De inhoud is dus doorslaggevend. Ook de lente kan verschillen. Opnieuw geven de leraren aan dat enkel luisteren moeilijk is. Ze proberen dit te combineren met visuele elementen. Ook het aantal keer dat de leerlingen mogen luisteren, speelt een rol.

Doordat actualiteit essentieel is binnen PAV, is Karrewiet een goede optie. De leraren proberen te differentiëren. Ze ervaren dit als een moeilijke taak door de grote verschillen tussen de leerlingen.

In het derde middelbaar houden al enkele leraren rekening met de taxonomie van Bloom. Begrijpen, toepassen, analyseren en evalueren zijn de niveaus die aan bod komen. Onthouden en creëren komen minder terug in de opdrachten. Doordat de hervormingen pas sinds dit jaar in het eerste jaar van de tweede graad gelden, is voor sommige leraren nog zoeken op welke manier ze dit kunnen integreren.

- Heeft u een duidelijk beeld op welke manier u luistervaardigheden bij leerlingen kan stimuleren?

De ene leraar heeft een beter zicht hoe hij of zij de luistervaardigheden kan stimuleren. De meest voorkomende factor is het inspelen op de interesse van de leerlingen. Er wordt meermaals aangehaald dat het fragment meerdere keren mag worden getoond. Vaak kennen de leerlingen de vragen op voorhand en mogen ze noteren. Toch kan dit laatste een afleiding zijn. Leraren zijn nog op zoek naar verdieping. Ze willen meer inzetten op luisteren. Ook over de manier van evalueren maken sommige zich zorgen.

Ondanks dat de meeste wel weten hoe ze luisteren aanpakken, zijn er nog verschillende struikelblokken. Deze elementen kunnen we onderverdelen aan leerling gerelateerde zaken en zaken die eerder betrekking hebben op de leraar.

Leerling:

- Het (taal)niveau
- Snel afgeleid/ niet geconcentreerd
- Motivatie om te luisteren
- Het fragment duurt te lang

Leerkracht:

- Tijd die ze investeren
- Grote klasgroepen verkleinen de kans op individuele ondersteuning
- Het vinden van goede bronnen
- Verschillende niveaus van de leerlingen
- Diepgang van het fragment

- Wat is voor u een goede 'luisterbron'?

De meeste leraren gaan zelf op zoek naar authentieke en/ of uitdagende luisterbronnen. Om deze te selecteren zijn er een aantal kenmerken waar ze rekening mee houden. Zo is het belangrijk dat de bron authentiek en herkenbaar is. Het fragment moet aansluiten bij het thema. Om leerlingen te motiveren vinden leraren het belangrijk dat het de leerlingen interesseert. Ook de duur van het fragment speelt een rol. Het (taal)niveau is de doorslaggevende factor.

- Welke strategieën moeten leerlingen gebruiken?

Uit de antwoorden van de leraren blijkt dat de verschillende luisterstrategieën aan bod komen. Vaak mogen de leerlingen eerst de vragen lezen. Hierna luisteren ze een eerste keer naar het fragment. Bij deze keer luisteren ze oriënterend en globaal. Om de leerlingen hier te ondersteunen mogen ze noteren.

Afhankelijk van de opdracht luisteren ze intensief of zoekend. Zoals eerder aangegeven krijgen ook meningen een plaats in PAV-lessen waarbij kritisch luisteren noodzakelijk is. Genietend luisteren komt weinig tot niet aan bod.

Leraren vinden het belangrijk dat ze voldoende aandacht besteden aan het fragment. Dit doen ze door bijvoorbeeld een keer niet te mogen noteren of slechts enkele kenmerken. Ze worden ondersteund door de vijf W-vragen. Een leraar probeert de leerlingen te stimuleren door een plus of min te geven voor hun luisterhouding.

Om een luisteropdracht tot een goed eind te brengen, zijn de attitudes van de leerlingen essentieel. Verder komt reflectie ook enkele keren naar voren.

- Welke veranderingen ziet u mogelijk binnen een les PAV om luistervaardigheden te stimuleren?

Vaak zijn de leraren aan het woord. Het zou goed zijn als de leerlingen keuzes krijgen en kunnen werken op eigen tempo. Co-teaching biedt hier mogelijkheden. Verder zorgt de modernisering van het onderwijs dat er steeds meer technologie wordt geïntegreerd.

Het moeilijke is dat leerlingen snel afgeleid zijn of dat alles vooruit moet gaan. Een mogelijkheid zijn prikkelarme omgevingen. Hier zouden leerlingen bijvoorbeeld oortjes kunnen gebruiken of niet noodzakelijk in het lokaal te moeten blijven.

Het aanbrengen van luistervaardigheden gebeurt vaak nog erg klassiek. Het beluisteren van podcasts kan inspelen op de verschillen tussen de leerlingen. De leraar moet ervoor openstaan om verandering aan te brengen in zijn of haar lessen.

- Wil u nog graag iets toevoegen?

De leraren gaven me nog enkele tips:

- Geef de leerlingen een tekst om mee te volgen voor betere concentratie. Dit neemt wel de werkelijkheidswaarde af.
- De taalvakken gebruiken vaak al 'echte' luisterfragmenten. Deze kunnen inspiratie bieden.
- Podcasts mogen niet te lang duren. De leerlingen kunnen zich moeilijk concentreren zonder visuele ondersteuning.
- Leerlingen moeten zich betrokken voelen tot het onderwerp.
- Podcasts kunnen een meerwaarde zijn binnen verschillende thema's zoals welzijn.
- De duur van de podcasts moet worden opgebouwd.

Conclusie

De taxonomie van Bloom en de luisterstrategieën vormen een goede houvast voor het luisteren. Het is de taak van de leraar om rekening te houden met de krachtige leeromgeving en taalgebruik. Long, Paus en Van Den Brandt geven aan hoe een goede luisteraak er moet uitzien.

Uit de analyse van de werkboeken blijkt dat er weinig gebruik wordt gemaakt van specifieke luisterfragmenten in werkboeken. Wel zijn er veel beeldfragmenten. Natuurlijk komen hier ook luistervaardigheden aanbod. Opvallend gebruiken leraren wel luisterfragmenten bij toetsen en examens. De leerlingen krijgen weinig oefenkansen. Verder is er weinig ondersteuning op vlak van strategieën die leerlingen kunnen gebruiken.

Het interview geeft aan dat er verschillende mogelijkheden zijn om luistervaardigheden vorm te geven binnen een les PAV. Leraren durven te experimenteren met werkvormen. Toch worden luisteropdrachten vaak vrij klassiek aangeboden. De leraar verklaart dat er nog verschillende struikelblokken zijn, zowel voor de leraar als leerling. Bij het selecteren van een bron proberen ze hier wel rekening mee te houden. Het belangrijkste element bij het selecteren van luisterbronnen is het (taal)niveau. Zaken zoals interesse of de duur komen ook aan bod. Door leerlingen te betrekken in het proces of meer ondersteuning bieden zouden het luisteren vergemakkelijken. Wel is het goed dat er al reeds diverse luisterstrategieën worden gebruikt.

Er is duidelijk nood aan het beter integreren van de luistervaardigheid in de lessen PAV. Dit kan op verschillende manieren gebeuren.

1.3.4 Wat is een podcast?

Omschrijving podcast

Van Dale omschrijft podcast als: *“Digitale uitzending (via internet of radio) waarbij een audiobestand (met spraak of muziek) op het internet wordt gezet zodat het door anderen met een internetaansluiting gaan worden gedownload en op de pc of op een audiospeler kan worden beluisterd.”*

Deze term ontstond in 2004 toen Ben Hammerley deze nieuwe uitzendtechniek omschreef. Het woord zelf is een samentrekking van iPod en broadcast. iPod verwijst naar de draagbare mp3-speler van Apple en broadcasting is het versturen van informatie naar iedereen aangesloten op een netwerk (Jongen, 2017).

Hoe een podcast beluisteren

Podcasts kan je op diverse manieren raadplegen. Er zijn verschillende websites die podcasts aanbieden. Verder zijn er (specifieke) apps of streamingsdiensten die een uitgebreid aanbod hebben.

Podcast Factory somt de beste apps op:

- Pocket Casts (Android + iOS);
- Podcast and Radio Addict (Android) ;
- Stitcher (Android + iOS);
- Podkicker (Android);
- Apple Podcast (iOS);
- Overcast (iOS).

(Podcast Factory, 2021)

Verder is Spotify een erg populaire streamingsdienst. Hier kan de luisteraar ook podcasts vinden. Hij of zij kan ervoor kiezen om de podcast online te luisteren of te downloaden. Dit kan zowel in de apps als in de streamingsdiensten. Wel is het belangrijk om te weten dat niet alle podcasts en of apps gratis zijn (Podcast Factory, 2021).

Voordelen

Het verschil met een radio-uitzending is dat de luisteraar zelf de content en het moment kiest. Hij of zij kiest bewust voor een specifiek onderwerp. Verder zijn podcasts erg toegankelijk (Coehoorn, 2017). Men kan zowel podcasts maken als gebruiken. Het aanbod is erg ruim. De luisteraar kan tegelijkertijd iets anders doen. Dit vormt ook een nadeel. Doordat er geen visueel element is om zich op te focussen, kost het luisteren inspanning om niet te worden afgeleid (Coehoorn, 2017).

Podcasts kunnen we indelen op basis van drie kenmerken, namelijk vorm, onderwerp en lengte.

Op basis van vorm kunnen we volgens Springcast podcasts opdelen in zeven soorten. Als eerste onderscheiden we interview podcasts. De host interviewt een gast. Deze vorm zorgt voor veel variatie. Bij de tweede manier, een open gesprek, zijn er meerdere mensen aan het praten over een bepaald thema met weinig beperkingen. Panel podcast is een andere vorm. Hierbij interviewt de host meerdere personen over een vaak actueel onderwerp. Er zijn ook podcasts waar slechts een persoon aan het woord is. Bij de solo podcast beslist de host het verloop van de opname. Non-fictie storytelling zijn podcasts waarbij er waargebeurde verhalen worden verteld. Hier tegenover staat de fictie storytelling waarbij verzonden gegevens een plaats krijgen. Er kan zeer creatief aan de slag worden gegaan. Als laatste mogen de educatieve podcast niet ontbreken. Deze hebben als doel kennis bij te brengen (Oud, 2021).

Als tweede kenmerk kunnen podcasts variëren in onderwerp. Zo kunnen deze gaan over het dagelijks leven, onderwijs, wetenschap, voeding, cultuur, ... Als laatste verschillen podcasts in duur. Een gemiddelde podcasts duurt 45 minuten. Er zijn podcasts van slechts enkele minuten tot podcasts die enkele uren doorgaan. Hier duidt het verschil ook op de diepgang van de podcast. Om podcasts te integreren in een tweede graad moet er rekening gehouden worden met het concentratievermogen van de leerlingen (Isimedia, z.d.).

Iedereen kan zelf een podcast maken. Er zijn verschillende gratis mogelijkheden. Deze bachelorproef gaat hier niet verder op in. Wel onderzoekt deze bachelorproef welke podcasts bruikbaar zijn tijdens een PAV-les. Zo wordt er rekening gehouden met de vorm, het onderwerp en de lengte.

Conclusie

Er zijn erg veel podcasts. Dit zijn digitale uitzendingen waarbij een audiobestand op het internet wordt gezet. Op deze manier kunnen mensen de podcasts beluisteren. Deze kunnen verschillen in vorm, onderwerp en lengte. Zowel websites als apps bieden podcasts aan.

Het maken van of luisteren naar podcasts is erg toegankelijk. Dit is een groot voordeel.

1.3.5 Hoe kunnen podcasts luistervaardigheden versterken?

Wanneer we podcasts integreren in een PAV-les om luistervaardigheden te versterken, moeten we rekening houden met het didactisch model van een krachtige leeromgeving in PAV.

Doordat leren binnen PAV in samenhang wordt gerealiseerd zijn podcasts makkelijk toepasbaar. Het brede aanbod aan beschikbare podcasts zorgt ervoor dat luisteren makkelijk in samenhang met maatschappelijke, wetenschappelijke, historische, ... onderwerpen kan gebeuren.

Het didactisch model werd al eerder besproken in punt 1.3.2 (Placklé & Van Cauteren, 2020).

Figuur 3: Krachtige leeromgevingen in het BSO

De leerling staat centraal. Verder moeten alle lesactiviteiten gebeuren in een positieve en veilige leergemeenschap. Podcasts zijn erg toegankelijk. Het beluisteren kan intiem zijn. De combinatie van de drie grote tandwielen zorgen voor een krachtige leeromgeving.

Het eerste tandwiel gaat over de leertaken. Deze moeten zowel uitdagend als authentiek zijn. Podcasts zijn erg authentiek. Door het grote aanbod in onderwerpen, vorm en duur kunnen de leerlingen worden uitgedaagd.

Passende leerzorg is het tweede tandwiel. De leerkracht neemt de rol van coach op. Door middel van vragen stuurt de leerkracht het leerproces bij. Leerlingen kunnen erg zelfstandig te werk gaan. Binnen het evalueren om te leren kan de leerkracht de leerlingen stimuleren, begeleiden en opvolgen. Podcasts zijn ook erg passend om de differentiëren. Om te differentiëren in een PAV-les kan men inspelen op drie niveaus.

Als eerste speelt interesse een rol. Leerlingen kunnen de keuze krijgen uit verschillende podcasts. De leerkracht kan inspelen op de bestaande interesses van de leerlingen of hij of zij kan proberen interesse te genereren door nieuwe podcasts aan te bieden. Als tweede vormt de leerstatus van de leerlingen een factor. Dit element richt zich op het al dan niet nood hebben aan extra hulpmiddelen of feedback. Zo kunnen hulpvragen meer sturing geven tijdens het luisteren. Bij het derde niveau, leerprofiel, houdt de leerkracht rekening met het tempo, de voorkeuren en de aanpak van de leerlingen. Zo kan de leraar leerlingen meer tijd geven om bijvoorbeeld de podcasts te pauzeren. Verder moeten leerlingen niet noodzakelijk stil op hun stoel blijven zitten. Ze kunnen rondwandelen, zich ergens anders installeren of het combineren met een andere activiteit. Een podcasts varieert in duur, inhoud, moeilijkheid, ... (Placklé & Van Cauteren, 2020).

Het laatste tandwiel, 21ste eeuwse vaardigheden, onderscheid drie delen. Zo moeten leerlingen zowel zelfstandig als in team kunnen werken. Podcasts kunnen ook individueel of in groep worden behandeld.

Het onderdeel problemen oplossen kan gaan over zelfredzaamheid tot het voltooien van bijhorende opdrachten. Verder is het essentieel dat de jongeren leren omgaan met nieuwe media.

Conclusie

Om een antwoord te vormen op de vraag: 'Hoe kunnen podcasts luistervaardigheden versterken?', spelen we in op het model van krachtige leeromgevingen. Dit is volledig toepasbaar op het luisteren van podcasts. Het grote aanbod zorgt ervoor dat het in samenhang met onderwerpen binnen PAV kan worden gecombineerd.

2 Ontwerpen

2.1 Welke podcasts kunnen in een PAV-les worden gebruikt?

Het podcastaanbod is erg rijk. Voor mijn ontwerponderzoek selecteerde ik podcasts die bruikbaar zijn in een les PAV in de tweede graad. In totaal bestaat mijn aanbod uit 80 podcastreeksen. Dit aanbod kan u terugvinden in bijlage 9. Dit wil niet zeggen dat andere podcasts niet bruikbaar kunnen zijn.

Deze podcasts zijn te beluisteren op een streamingsapp zoals Spotify. Vaak bieden de makers hun podcasts ook aan op de website.

De selectie gebeurde op basis van een aantal kenmerken. Deze beïnvloeden de bruikbaarheid en de toegankelijkheid. Een belangrijke opmerking hierbij is dat iedere podcast alsook de werkvorm in functie van de klas moet worden geselecteerd.

Hieronder vindt u een lijst met de verantwoording van de geselecteerde criteria.

2.1.1 Duur

Hoelang een podcast duurt, bepaalt vaak mee de moeilijkheidsgraad. Podcasts die erg lang duren kunnen worden opgedeeld in verschillende delen.

Het criterium duur wordt opgesplitst in drie categorieën:

- 0 - 10 minuten;
- 10 - 20 minuten;
- 20 - 30+ minuten.

Deze tijden zijn gemiddelden. Per podcastreeks kan de duur verschillen.

2.1.2 Thema

Het onderwerp is een belangrijk selectiecriterium. De leraar kan ervoor kiezen om de podcasts te laten aansluiten bij de voorkennis van de leerlingen of hij of zij kan kiezen voor een nieuw onderwerp. Bepaalde onderwerpen kunnen de moeilijkheid beïnvloeden. De inhoud wordt gelinkt aan de sleutelcompetenties.

Sleutelcompetenties

Binnen iedere podcasts wordt er gewerkt aan de sleutelcompetentie Nederlands. Verder komen de digitale competenties aan bod bij het hanteren van podcasts. De eerste, vijfde en veertiende sleutelcompetentie komen geregeld samen voor binnen het thema identiteit. Er is een ruim aanbod aan podcasts over geschiedenis en wetenschappen. Wanneer er rond actualiteit wordt gewerkt, kunnen we hier sleutelcompetentie zeven rond burgerschapscompetenties aan koppelen. Ook sleutelcompetentie negen tot twaalf en zestien kan u terugvinden in de selectie van de podcastreeksen.

Er zijn enkele sleutelcompetenties die minder of niet aan bod komen in de selectie. Hierbij gaat het over vreemde talen, leercompetenties en ondernemen.

De selectie van podcasts wordt onderverdeeld in enkele thema's. Iedere podcastreeks legt zijn eigen accenten.

De thema's die u kan terugvinden zijn:

- Actualiteit;
- Wetenschap;
- Geschiedenis;
- Identiteit;
- Verhaal;
- Varia.

2.1.3 Taal

Het taalniveau is een belangrijk element. Dit bepaalt in welke mate de leerlingen de podcasts zullen begrijpen.

*	**	***
Spreektaal. Weinig tot geen moeilijke woorden.	Standaardnederlands. Weinig tot niet veel moeilijke woorden.	Vakjargon. Specifieke moeilijke termen.

2.2 Op welke manier kunnen podcasts in een PAV-les worden ingezet?

Nu er een selectie is gemaakt in de podcasts, moeten deze efficiënt worden ingezet. Eerst en vooral is het belangrijk dat leerlingen strategieën krijgen aangeleerd. Podcasts kunnen op verschillende manieren worden aangeboden. Leerlingen kunnen oriënterend luisteren waarbij ze slechts een eerste idee van de bron vormen. Wanneer ze hoofdideeën en hoofdpunten selecteren, luisteren ze globaal. Aan de hand van specifieke opdrachten kan er intensief of zoekend geluisterd worden. Door middel van reflectievragen kan de strategie om kritisch te luisteren gestimuleerd worden. Het is ook belangrijk dat er plaats is voor genietend luisteren.

Om dit ontwerp te staven inspireer ik me op het theoretisch kader. Aangezien zowel lezen als luisteren receptieve taalvaardigheden zijn, gericht op het opdoen van nieuwe inhoud, inspireer ik me op de leessandwich. Hieronder licht ik deze eerst toe om het vervolgens om te bouwen tot de luistersandwich.

2.2.1 Didactiek: de leessandwich

Om de leesvaardigheid van leerlingen te vergroten, ontwikkelden Marieke Pronk en Bert de Vos een didactiek genaamd 'de leessandwich'. Hier doen de leerlingen zowel voor, tijdens als na het lezen een activiteit.

Begrijpend lezen in het onderwijs komt vaak enkel terug in toetsvorm. De motivatie is erg laag. Aangewezen oorzaken zijn de moeilijkheidsgraad, de onderwerpen en de lengte van de teksten.

Leesmotor

Lezen wordt vaak gekoppeld aan schoolse activiteiten. De motivatie van de leerlingen is beperkt. Ook de lage kennis van woordenschat en voorkennis spelen hierin een rol. Leerlingen zouden hier eerder het voordeel van in moeten zien. De leesmotor geeft dit proces weer.

In het boek 'Lezen met de leessandwich' van Marieke Pronk en Bert De Vos omschrijven ze hoe de leesmotor werkt.

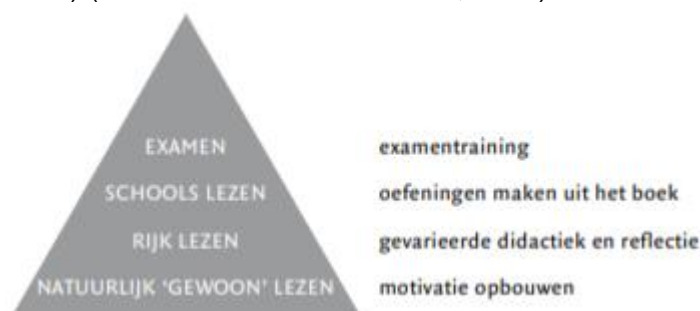
1. Door te lezen leer je nieuwe woorden;
2. Door te lezen bouw je nieuwe kennis op;
3. Daardoor kun je teksten op een hoger niveau lezen;
4. Daardoor gaat lezen steeds makkelijker;
5. Daardoor krijg je meer plezier in lezen;
6. Daardoor ga je meer lezen;
7. Daardoor ga je hogere resultaten halen op school.

(Pronk & De Vos, 2017)

Leespiramide

Zoals hieronder getoond, bestaat de leespiramide uit vier lagen. Deze omvatten de activiteiten die een leraar kan ondernemen om tot beter lezen te leiden.

De basis van de piramide, het natuurlijk 'gewoon' lezen, stuurt aan om leerlingen gewoon te laten lezen. Hierna moet er aandacht zijn voor het rijk lezen waarbij er interessante en spannende lessen over lezen worden gegeven. Het schools lezen biedt de mogelijkheid om te oefenen. Dit oefenen bereidt de leerlingen voor op examenlezen (Biancarosa & Snow, 2004) (Pronk-van Eunen & De Vos, 2018).

Figuur 5: De leespiramide (De Vos, 2009)

Vooraf het natuurlijk lezen en rijk lezen leiden tot betere lezers. Binnen het rijklezen past de didactiek van de leessandwich (Pronk-van Eunen & De Vos, 2018).

Leessandwich

Bij deze didactiek zijn leerlingen actief. Zowel voor, tijdens als na het lezen zijn er activiteiten die leerlingen helpen grip te krijgen op de inhoud (Pronk-van Eunen & De Vos, 2018). Hierdoor verdiepen ze zich in de inhoud, denken ze op hoger niveau en ontwikkelen ze hun leesvaardigheid verder (Pronk & De Vos, 2017).

Voor het lezen

Voorkennis vergemakkelijkt het proces van begrip. Om dit te stimuleren kan de leraar verschillende activiteiten inrichten. Ook hier moet aandacht worden besteed aan het natuurlijk lezen. Enkel lezen en enkele vragen beantwoorden doet de motivatie dalen. Moeilijke vragen worden vaak zelfs overgeslagen. Het ideale scenario is wanneer leerlingen geprikkeld worden en dit kunnen linken aan hun voorkennis (Pronk-van Eunen & De Vos, 2018).

Tijdens het lezen

Meestal lezen leerlingen een tekst in stilte. Hier vallen vele mogelijkheden weg. Zo kan een activiteit tussendoor de effectieve interactie met de tekst of de betrokkenheid vergroten.

De leraar krijgt direct zicht op de moeilijkheden van de leerling (Pronk-van Eunen & De Vos, 2018).

Na het lezen

Na het lezen voorzien de meeste leraren een activiteit. Meestal zijn dit standaardvragen. Er komt weinig verdieping of nieuwe prikkeling aan bod (Pronk-van Eunen & De Vos, 2018).

2.2.2 Didactiek: de luistersandwich

De luistersandwich baseer ik op de didactiek van Marieken Pronk en Bert De Vos.

Ook begrijpend luisteren komt in het onderwijs vaak enkel terug in toetsvorm. De motivatie is dikwijls erg laag. Aangewezen oorzaken zijn de moeilijkheidsgraad, de onderwerpen en de lengte van de teksten. Hier speelde ik al reeds op in bij de selectie van de podcasts.

Luistermotor

De leesmotor kunnen we ook toepassen op het luisteren.

1. Door te luisteren leer je nieuwe woorden;
2. Door te luisteren bouw je nieuwe kennis op;
3. Daardoor kun je teksten op een hoger niveau beluisteren;
4. Daardoor gaat luisteren steeds makkelijker;
5. Daardoor krijg je meer plezier in het luisteren;
6. Daardoor ga je meer luisteren;
7. Daardoor ga je hogere resultaten halen op school.

Luisterpiramide

Het natuurlijk 'gewoon' luisteren, richt zich op het luisteren in alledaagse situaties. Het luisteren naar elkaar, in de klas, thuis, ... Luisteren is een onderdeel van onze geletterdheid. Bij het rijk luisteren kunnen er activiteiten worden voorzien die leerlingen prikkelen. Hierna kan er in beperkte mate worden overgegaan op schools luisteren en het examen luisteren.

Luistersandwich

Leerlingen krijgen een actieve rol voor, tijdens en na het luisteren. Er wordt op verschillende niveaus gewerkt. De Taxonomie van Bloom kan hier ondersteuning bieden.

Voor het luisteren

De leraar zal de voorkennis van de leerlingen stimuleren aan de hand van verschillende activiteiten. Vooral de basis van de luisterpiramide komt aan bod.

Tijdens het luisteren

Ook tijdens het luisteren kunnen er activiteiten worden gedaan. Op deze manier vergroot de betrokkenheid van de leerlingen. De activiteit kan zowel op voorhand of tijdens worden gegeven en/of toegelicht.

Na het luisteren

Na het luisteren is een derde activiteit mogelijk. Leerlingen worden geprikkeld en aangezet om de inhoud te verwerken. De activiteit kan op voorhand al worden bekendgemaakt, maar dit is geen vereiste.

2.2.3 Werkvormen

De werkvormen die werden uitgewerkt, verdeel ik in twee categorieën, namelijk ‘Leren luisteren’ en ‘Luisterstrategieën leren toepassen’. De nadruk ligt op het leren. Zoals voorgaande theorie aangeeft, mogen we er niet van uit gaan dat leerlingen dit al kunnen. De heuristieken, zoals leren luisteren, moeten eerst worden aangeleerd.

Werkvormen ‘Leren luisteren’

De luisterhouding van de leerlingen speelt een rol. De leraar kan in gesprek gaan met de leerlingen over wat een goede luisterhouding voor hen inhoudt.

Verder is het belangrijk dat leerlingen zowel op voorhand als erna reflecteren over het luisteren. Dit kan aan de hand van het kader van Vandergrift. Hij ontwikkelde in 1999 een vragenlijst voor ‘voor’ en ‘na’ het luisteren (Dwars & Weststrate, 2014).

VÓÓR HET LUISTEREN	JA	NEE
ik begrijp de opdracht		
ik weet waar ik op moet letten tijdens het luisteren		
ik heb de docent om hulp gevraagd, waar nodig		
ik heb geprobeerd alles dat ik over het onderwerp weet, weer even te bedenken		
ik heb geprobeerd te bedenken wat ik al weet over dit type tekst en de soort informatie die ik waarschijnlijk nodig zal hebben		
ik heb voorspellingen gedaan over wat ik ga horen		
ik ben klaar om mijn aandacht te focussen op dat wat ik ga horen		
ik heb mezelf aangemoedigd om mijn best te doen		

Figuur 6: Vragenlijst Vandergrift voor (1999)

NÁ HET LUISTEREN	JA	NEE
ik concentreerde me op de taak		
ik probeerde te checken of mijn voorspellingen klopten		
ik verbeterde mijn voorspellingen waar nodig		
ik concentreerde me op de informatie die ik nodig had om de vragen te beantwoorden		
ik gebruikte achtergrondgeluiden, de manier van praten en andere aanknopingspunten om de betekenis van woorden die ik niet verstond, te kunnen raden		
ik gebruikte sleutelwoorden en synoniemen om de tekst te begrijpen		
ik gebruikte mijn kennis van de context en van tekststructuur om de tekst te begrijpen		
ik evalueerde of wat ik verstond logisch en aannemelijk was		

Figuur 7: Vragenlijst Vandergrift na (1999)

Deze vragenlijst helpt de leerlingen reflecteren. Reflectie biedt de mogelijkheid om te werken aan eigen verbeterpunten. De twee kaders werden naar aanleiding van het testen aangepast aan de doelgroep (bijlage 14).

De didactiek van Paus en Van Den Brand, toegelicht in 1.3.3, richt zich op het begrijpen, interpreteren, evalueren en samenvatten. De leerlingen moeten op deze vier niveaus een fragment beluisteren. De leraar kan dit stimuleren aan de hand van de werkvormen om de luisterstrategieën te leren toepassen. Leerlingen moeten veel oefenkansen krijgen om goed te kunnen luisteren. Het aanbod aan werkvormen zorgt voor verschillende mogelijkheden.

Werkvormen 'Luisterstrategieën leren toepassen'

Bij het punt 1.3.3 werden de zes luisterstrategieën toegelicht. Deze activiteiten en technieken dragen bij aan het luisterbegrip. Afhankelijk van het doel, wordt de strategie gekozen.

De luisterstrategieën kunnen eenvoudig worden aangeleerd door middel van korte activiteiten. Deze komen terug in de aangereikte werkvormen.

Deze werkvormen werden opgebouwd aan de hand van de luistersandwich. Zowel voor, tijdens als na het luisteren doen ze een activiteit.

Voor het luisteren zal men vooral oriënterend werken. De andere strategieën komen tijdens en na het luisteren aan bod. Belangrijk is dat er ook ruimte is voor genietend luisteren.

De mogelijke werkvormen worden opgenomen in bijlage 10.

Differentiëren

Er kan binnen een klas gedifferentieerd worden. Binnen het vak PAV richten we ons op drie onderdelen, namelijk interesse, leerstatus en leerprofiel (Struyven et al., 2019).

Binnen interesse kunnen er keuzes worden gegeven. Hier kan de leraar indien nodig sturen. Verder kan de leraar inspelen op bestaande interesses of nieuwe interesses genereren.

Op het vlak van leerstatus kunnen er hulpbronnen, zoals een woordenlijst of bijkomende informatie, worden aangeboden. De leraar voorziet ook feedback.

Als laatste kan er gedifferentieerd worden op basis van het leerprofiel. Niet alle leerlingen werken op hetzelfde tempo. Zo willen leerlingen de podcasts af en toe pauzeren. Anderen luisteren aan een stuk. Er is een mogelijkheid om te zitten of te bewegen tijdens het luisteren. Ook kan er klassikaal, in groep of individueel gewerkt worden.

De mate van eigenaarschap, of de leerling zelf verantwoordelijkheid krijgt, kan variëren. Zowel de leraar als de leerling kan activiteiten selecteren. Wanneer de leerling inspraak krijgt, is hier al een proces aan vooraf gegaan.

2.3 Testen

Het integreren van podcasts aan de hand van de luistersandwich binnen de tweede graad BSO, vroeg om uitgetest te worden.

2.3.1 Bevindingen leraar

Als leraar moet je stilstaan bij welke podcasts en welke werkvorm je gaat selecteren. Deze selectie gebeurt op basis van de klasgroep. Doordat er al reeds een aanbod is, kan er snel overgegaan worden tot actie. De leraar verliest niet veel tijd aan het zoeken naar een geschikte podcast. Dit vindt mijn mentor een belangrijk punt.

Omdat mijn onderzoek zich richt op het bevorderen van het luisteren, moesten er verschillende mogelijkheden worden aangeboden. De leraar moet goed nadenken over de praktische werking.

Op het Agnetencollege zijn er zowel laptops als iPads ter beschikking. Dit helpt om leerlingen met een bepaalde app of Spotify aan de slag te laten gaan.

Controleer als leraar of de apps al reeds gedownload zijn. Anders kan dit extra tijd in beslag nemen. De infrastructuur en het netwerk moet hier voldoende voor uitgerust zijn. Het is niet de bedoeling dat de podcast blijft hangen. Het zou de concentratie van de leerlingen kunnen verstoren. De leraar kan er ook voor kiezen om reeds podcasts te selecteren en deze thuis te downloaden.

Ik koos ervoor om mijn leerlingen te laten zitten tijdens het luisteren. Het was de eerste keer dat ze een podcasts moesten luisteren. Wanneer een leraar dit vaker toepast, kan er gedifferentieerd worden. Zo zijn er leerlingen die liever wandelen of ergens anders hun podcast willen beluisteren. Mijn mentor geeft aan dat de leerlingen de verantwoordelijkheid moeten nemen, om de opdracht naar behoren uit te voeren. Wanneer de leerlingen bijvoorbeeld het lokaal verlaten, is er geen controle.

Ik testte het gebruik van podcasts in de les PAV uit op twee verschillende momenten.

Uittesten 1

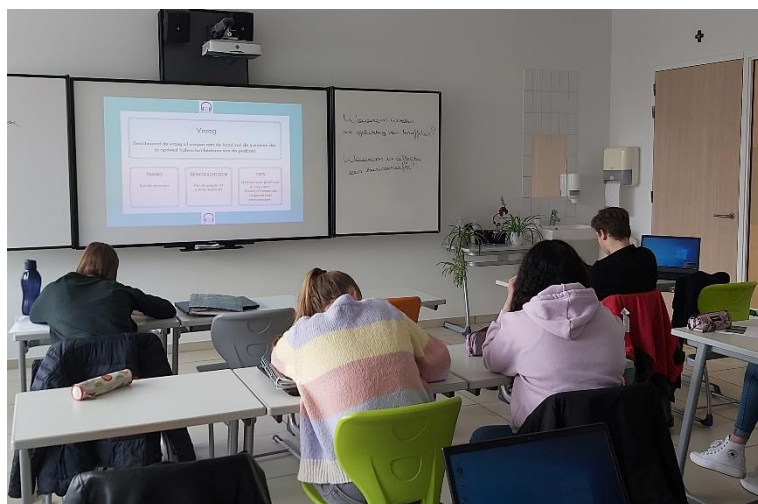
De eerste keer gingen leerlingen aan de slag met de podcast 'We mogen opnieuw meer mensen knuffelen, maar willen we dat wel?' (Duidelijk, De Morgen). Deze podcast werd geïntegreerd in het thema 'armoede'. We spraken over basisbehoeften. Hier legde ik de link naar affectie.

Als werkvormen voor, selecteerde ik 'foto'. De leerlingen kregen vier foto's te zien. Ze moesten het eerste woord dat in hun opkwam noteren. Door middel van de uitgewerkte fiche, wisten de leerlingen wat ze moesten doen. Wanneer dit gebeurd was, overliepen we de antwoorden en gingen we in dialoog.

De activiteit tijdens werd op het correcte moment pas toegelicht. De leerlingen moesten het vervolg voorspellen. Ook dit mochten ze, als geheugensteun, noteren.

Als laatste beantwoorden de leerlingen een inhoudelijke vraag 'Waarom worden we gelukkig van te knuffelen?'. Ze konden antwoorden op de vraag doordat ze konden terugvallen op hun notities.

De werkvormen en nodige uitleg werden steeds geprojecteerd (zie bijlage 11).

Figuur 8 : Uittesten 1

Bij sommige leerlingen merkte je op dat ze aan het staren waren. Zich concentreren bij een luisterfragment is een leerproces. Mijn mentor beaamt dit. De leerlingen zijn het niet gewoon.

Uittesten 2:

Ik zag nog verbeterpunten in het uittesten van de podcasts. In 4.1 haartzorg, kreeg ik de kans om een volledige les te besteden aan podcasts. Ik wilde werken rond verschillende podcasts. Hiervoor stelde ik een dilemmablade (zie bijlage 13) op. De leerlingen moesten telkens kiezen tussen twee zaken. Dit zorgde ervoor dat ik de leerlingen kon indelen in groepen.

In totaal selecteerde ik zeven podcasts. Bij iedere podcasts werden er andere werkvormen voorzien. Deze documenten werden toegevoegd in bijlage 14.

De leerlingen konden gebruik maken van een iPad of laptop. Via een specifieke app konden ze op zoek gaan naar de podcasts. De leerlingen maakten gebruik van Apple Podcasts en Spotify. Beide zijn gratis.

Ze werkten zelfstandig. Toch konden ze rekenen op een medestudent die dezelfde podcast beluisterde. Doordat er een stappenplan was, was er weinig begeleiding van de leraar nodig. Ik zorgde dat de leerlingen wisten dat ik aanwezig was. Ik circuleerde door de klas. Hier merkte ik op dat niet alle leerlingen even geconcentreerd waren. Andere leerlingen waren erg verdiept in het onderwerp of gingen zelf op zoek naar extra informatie.

Figuur 9: Uittesten 2

Om de leerlingen meer te betrekken, integreerde ik het kader van Vandergrift.

De leerlingen deden hun best om de opdrachten uit te voeren. Voor het belang van het onderzoek polste ik ook naar hun mening.

2.3.2 Bevindingen leerlingen

Uittesten 1:

De leerlingen mochten hun mening geven over de integratie van een podcast. Voor het merendeel van de leerlingen was het luisteren van podcasts, onbekend. Toch ervoeren ze dit in het algemeen als positief.

De opdracht voor het luisteren (foto), vonden ze erg leuk. Zo waren er verschillende antwoorden. Bij de voorspelling, was er extra informatie nodig. Ze vonden de opdracht niet zo duidelijk. Ik heb enkele keren de opdracht moeten herformuleren.

Het formuleren van een antwoord was niet zo moeilijk. Hier zagen de leerlingen het voordeel van de activiteit tijdens. Doordat ze al reeds hadden stilgestaan bij enkele belangrijke zaken, konden ze sneller en correcter antwoorden.

Ook gaven ze aan dat het een uitdaging is om zich lang te concentreren. Ze zijn snel afgeleid. Met de activiteiten probeer ik de concentratie te stimuleren.

Uittesten 2:

Aan de hand van een klasgesprek polste ik naar de ervaringen van de leerlingen.

Als eerste tastte ik af hoe mijn leerlingen het beluisteren van podcasts in het algemeen hebben ervaren. Het merendeel reageerde positief. Ze vinden het fijn dat het geen klassieke luisteropdracht is. Ook de korte opdrachten spraken aan. Enkele vonden het erg moeilijk om zich te concentreren.

Doorheen het reflectiegesprek noteerde ik zowel positieve punten als verbeterpunten.

Positieve bevindingen:

- Op eigen tempo werken;
- Geen klassieke vragen;
- Mogelijkheid om terug te spoelen;
- Podcasts geselecteerd op basis van dilemma;
- Leerrijk;
- Activiteit 'tijdens' helpt de leerlingen om zich te concentreren.

Verbeterpunten:

- Soms vervelende stem;
- Bepaalde podcasts te langdradig of te lang;
- Moeilijke woorden;
- Moeilijk geformuleerde vragen;
- Kader voor en na is overbodig.*

*De leerlingen gaven aan dat ze het kader van Vandergrift als overbodig zien. Ze gingen snel over de vragen, zonden hier bij na te denken. Hier gaf ik aan dat de vragen de leerlingen juist aanzetten tot denken. Wanneer ze 'nee' antwoordden op een stelling, kunnen ze niet starten met het luisteren van de podcasts. Hier volgden ze me in.

Het beeldmateriaal wordt opgenomen op de [website](#).

2.4 Lerarenhandleiding

Het integreren van podcasts vraagt voorbereiding. Door middel van het aanbod en werkvormen dat wordt voorzien, is er al veel werk gedaan. Om de leraren hierin te ondersteunen stelde ik een lerarenhandleiding op.

In de lerarenhandleiding (zie bijlage 12) wordt er toegelicht hoe leraren een podcast kunnen selecteren. Ook de werkvormen worden belicht. In het laatste onderdeel worden nog enkele praktische zaken meegegeven.

2.5 Aanbevelingen

Het is belangrijk om te luisteren naar de input van de leerlingen. Uiteindelijk is het doel dat hun luistervaardigheden verbeteren.

De selectie van de podcasts speelt een belangrijke rol. De stem, de duur, de woordenschat en andere zaken spelen een rol in de concentratie van de leerling. Net zoals leerlingen een leesvoorkeur ontdekken, moeten ze dit ook doen voor luisteren. Er zijn veel verschillen op basis van duur, thema en taal. Bijkomend onderzoek kan gaan over manieren om leerlingen hun luistervoorkeur te laten ontdekken.

Verder moet de leraar zorgvuldig de bijhorende activiteiten selecteren. De vragen moeten duidelijk geformuleerd worden.

Verder gaven de leerlingen aan dat het kader voor en na overbodig was. Dit kan niet worden weggelaten. Het feit dat leerlingen voor, tijdens als na betrokken worden bij het luisteren, verhoogt de concentratie. Wel moet het kader geüpdatet worden. De vragen moeten op het niveau van de leerling worden opgesteld. Verder hecht ik belang aan reflectie. De leerlingen moeten stilstaan bij de zaken die goed en minder goed zijn gegaan. Deze aanpassing vindt u in de bijlage 15.

De leraar moet tijd investeren in de vragen voor en na.

Wanneer er wordt aangegeven dat de leerling de opdracht niet begrijpt of niet weet waar hij of zij op moet letten, moet de leraar ingrijpen. Leerlingen moeten weten waar ze aan toe zijn. Het stimuleren van voorkennis zorgt ervoor dat de leerling meer zal begrijpen van de podcast.

Als leerlingen zich niet voldoende kunnen concentreren, kan de leraar specifieke tips geven. De werking van het brein kan worden uitgelegd. Strategieën waarbij leerlingen reeds verworven kennis gebruiken om nieuwe inhoud te begrijpen, kunnen worden aangeleerd. Bepaalde werkvormen bieden hier een antwoord op.

Ook de reflectievragen geven de leraar inzicht. Een volgende keer kan er worden ingespeeld op de zaken die minder goed gingen of als minder leuk werden ervaren. Natuurlijk moet er aandacht zijn voor de zaken die goed gingen.

2.6 Conclusie ontwerp

Binnen het ontwerp is het belangrijk dat je rekening houdt met de ontwerpeisen. Vanuit het theoretisch kader is geweten dat het TPACK-model en het model van een krachtige leeromgeving de luistersandwich kunnen ondersteunen. Deze aanpak kan gesitueerd worden binnen de sleutelcompetenties en de bijhorende eindtermen.

Er zijn erg veel podcastreeksen. Hierdoor was het niet altijd eenvoudig om een selectie te maken. De leraren willen zelf niet eindeloos op zoek gaan naar podcasts. Deze selectie, gebaseerd op drie criteria: duur, thema en taal, vereenvoudigt de taak. Hier wordt ingespeeld op de struikelblokken die leraren aangaven tijdens de interviews.

Wel heeft de leraar nog een belangrijke rol. Hij of zij zal moeten bepalen of de podcasts geschikt zijn voor zijn of haar lesgroep. Door het grote aanbod aan podcasts en verschillende werkvormen kan de leraar differentiëren.

De werkvormen moeten ook worden gekozen in functie van de klas. Leraren gaven in de interviews aan dat leerlingen vooral de essentie uit een fragment moeten kunnen halen. De luistersandwich biedt een grote variatie aan activiteiten. De leraar kan hier altijd op zijn of haar eigen manier mee aan de slag gaan. Dit wordt ook opgenomen in de lerarenhandleiding.

Doordat het ontwerp werd uitgetest, konden er nog enkele zaken verbeterd worden. Alle informatie is gebundeld op een [website](#) (zie bijlage 16).

Conclusie

De peilingstoetsen schudden ons wakker. Er moet dringend verandering komen in de resultaten die onze jongeren behalen. Ook op het vlak van luistervaardigheden is er werk aan de winkel. We moeten deze vaardigheden versterken. Dit kan door de jongeren te betrekken bij de opdracht aan de hand van de luistersandwich.

Het TPACK-model leert ons dat de combinatie van de inhoudelijke, didactische en technische kennis een voorwaarde is om tot leren te komen. Ik baseerde me voor mijn deelvragen ook op deze onderverdeling.

Door de modernisering van het secundair onderwijs spreken we van de a-finaliteit. We moeten rekening houden met de sleutelcompetenties. Deze worden in de betreffende finaliteit in meer of mindere mate geïntegreerd, o.a. in het vak PAV. Podcasts kunnen gekoppeld worden aan bijna alle competenties.

Ondanks dat leraren het belang inzien van luistervaardigheden, zijn de resultaten ondermaats. Het versterken van deze vaardigheden begint met het aanleren van luisterstrategieën. Dit moet worden toegepast op verschillende niveaus zoals de Taxonomie van Bloom ons leert. Jammer genoeg gaan we er te snel vanuit dat leerlingen kunnen luisteren.

Doordat podcasts erg verschillend zijn, bieden ze een grote opportuniteit. Wanneer we ons baseren op het model van een krachtige leeromgeving, past dit er perfect in.

Om te kunnen antwoorden op de hoofdvraag: 'Op welke manier kunnen podcasts efficiënt in een PAV-les worden ingezet om luistervaardigheden te stimuleren in de tweede graad a-finaliteit?', moet er gekeken worden welke podcasts hiervoor geschikt zijn. Een uitgebreide selectie van podcasts biedt hier een antwoord op.

Door middel van onderzoek en analyse werd de didactiek van de luistersandwich op poten gezet. Deze is gebaseerd op de leessandwich. De leerlingen doen zowel voor, tijdens als na het luisteren een activiteit. Dit helpt de jongeren om zich beter te concentreren en opdrachten uit te voeren. De uitgewerkte werkvormen zorgen ervoor dat podcasts efficiënt kunnen worden ingezet.

Om te komen tot een antwoord op de hoofdvraag werd er een onderzoekscyclus doorlopen. Stap 1, richten, waarbij het praktijkprobleem werd beschreven en opgesplitst in deelvragen, was daarom erg belangrijk. Bij de volgende stap, verzamelen, kon ik mijn onderzoek erg specifiek maken. Dit zorgde ervoor dat ik wist welke richting ik wou uitgaan met mijn ontwerp. Ik wilde een didactiek voorzien die zowel leraren als leerlingen ondersteunt.

Deze bachelorproef is het sluitstuk van mijn opleiding. Ik ben ervan overtuigd dat ik na drie jaar de X-factor bezit. Ik richt me op mijn leerlingen. Ik wilde hen graag helpen in het versterken van hun vaardigheden. PAV en mijn leerlingen zijn mijn passie. Door de goede samenwerking met mijn promotor en mentor kon ik dit project tot een goed eind brengen. Natuurlijk vraagt dit ook om vaardigheden en discipline. Ik ben gegroeid in het ondernemend en innovatief aspect doordat ik zelf ook de voordelen van podcasts heb ontdekt.

Het blijven zoeken en onderzoeken is hier erg belangrijk. Dagelijks komen er nieuwe podcasts bij. Hopelijk grijpen leraren deze kans aan met twee handen. De luistersandwich is gemaakt voor onze leerlingen, omdat we ze willen versterken.

Literatuurlijst

Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen.

(2021). *Onderwijsdoelen*. Onderwijsdoelen. Geraadpleegd op 11 november 2021, van <https://www.onderwijsdoelen.be/uitgangspunten/4681>

Beucker, M., & Rosius, H. (2010). *PAVaardig - werkwijzers voor PAV* (1ste editie). De Boeck.

Boonen, L. (2021). *Hoe kunnen we leerlingen uit het 3de jaar van de 3de graad BSO in de les PAV stimuleren om meer te bewegen?* Hogeschool PXL.

Bouwman, A., & Van de Mortel, K. (2014a). Begin bij begrijpend luisteren. *De Wereld van het jonge kind*, 42(3), 10–13. <http://taalunieversum.org/sites/tuv/files/downloads/42-03%20Bouwman-VandeMortel-Begrijpend-Promo.pdf>

Bouwman, A., & Van de Mortel, K. (2014b). *Werkmap begrijpend luisteren en woordenschat* (Vol. 1). CPS Onderwijsontwikkeling en advies.

Chamot, A. U. (2004). Issues in language learning strategy research and teaching. *Electronic journal of foreign language teaching*, 1(1), 14–26. https://www.researchgate.net/publication/237719738_Issues_in_Language_Learning_Strategy_Research_and_Teaching

Coehoorn, F. (2017). *Een kijkje achter de schermen: Een kwalitatieve data-analyse naar de mogelijkheden tot publieksparticipatie bij podcasts*. Faculty of Humanities Theses. <http://dspace.library.uu.nl/handle/1874/351181>

Dwars, A., & Weststrate, C. (2014). Strategisch leren luisteren. *Strategisch leren luisteren*, 101(2), 22–27. <https://lt-tijdschriften.nl/ojs/index.php/ltm/article/view/673/664>

Expertisecentrum Mens- en Maatschappijvakken. (2020, 13 december). *Kennisbasis*. Expertisecentrum Kunsttheorie. Geraadpleegd op 20 november 2021, van <https://www.expertisecentrum-kunsttheorie.nl/vakdidactiek/kennisbasis/>

Förrer, M., & Van de Mortel, K. (2010). *Lezen. . . denken. . . begrijpen! : handboek begrijpend lezen in het basisonderwijs* (1ste editie). CPS Onderwijsontwikkeling en advies.

Geoghegan, M. W., & Klass, D. (2007). *Podcast Solutions* (2de editie). Apress.

GO! Onderwijs van de Vlaamse gemeenschap. (2019). *Regelgevend kader*. Pedagogische begeleidingsdienst GO! Onderwijs van de Vlaamse gemeenschap. https://pro.g-o.be/blog/Documents/00000_PBD-GO!-Begrippenkader%20soorten%20doelen.pdf

Huizenga, H. (2017). *Taal & didactiek - Aanvankelijk en technisch lezen* (4de editie). Noordhoff.

Isimedia. (z.d.). *Wat is de ideale lengte van je podcast? Hoe lang mag een podcast duren?* | *ISI Media | Online communicatie voor dienstverleners*. Geraadpleegd op 7 december 2021, van <https://www.isimedia.nl/ideale-lengte-podcast/>

Jongen, S. (2017). Wanneer gaat de podcast echt potten breken? : gestage opmars van de podcast. *Informatie professional*, 21(9), 26–27.

Koçak, A., & Alagözlü, N. (2021). The Effect of Learner Podcasts on EFL Students' Speaking Development. *The Journal of Language Teaching and Learning*, 11(2), 18–41. <https://eds.b.ebscohost.com/eds/detail/detail?vid=1&sid=62b3bfa5-bf8f-46a5-ac87-4dd20da1bed3%40pdc-v-sessmgr02&bdata=JkF1dGhUeXBIPXNzbyZsYW5nPW5sJnNpdGU9ZWRzLWxpdmU%3d#db=ufh&AN=152241248>

Koehler, M. J., & Mishra, P. (2005). What Happens When Teachers Design Educational Technology? The Development of Technological Pedagogical Content Knowledge. *Journal of Educational Computing Research*, 32(2), 131–152. <https://doi.org/10.2190/0ew7-01wb-bkhl-qdyv>

Koehler, & Mishra. (2016). *What Is Technological Pedagogical Content Knowledge? – CITE Journal*. Cite Journal. Geraadpleegd op 7 november 2021, van <https://citejournal.org/volume-9/issue-1-09/general/what-is-technological-pedagogicalcontent-knowledge/>

Long, M. (2014). *Second Language Acquisition and Task-Based Language Teaching* (1ste editie). Wiley.

- Oud, N. (2021, 15 februari). *7 soorten podcasts, voordelen en nadelen*. Springcast FM. Geraadpleegd op 29 november 2021, van <https://springcast.fm/blog/soorten-podcasts/>
- P. (2020, 28 maart). *Wat is de taxonomie van Bloom?* agile4all. Geraadpleegd op 20 november 2021, van <https://www.agile4all.nl/wat-is-de-taxonomie-van-bloom/>
- Paus, H., & Van den Brand, A. (2018). *Portaal* (5de editie). Coutinho.
- Placklé, I., & Van Cauteren, C. (2020). *Handboek Vakdidactiek PAV* (1ste editie). Acco.
- Podcast Factory. (2021, 22 februari). *Podcast Tips – Podcast Factory – Podcasting en Productie*. Podcast Factory - Podcasting en Productie. Geraadpleegd op 29 november 2021, van <https://podcastfactory.nl/category/podcast-marketing/>
- Pronk, M., & De Vos, B. (2017). *Lezen met de Leessandwich*. Ten Brink Uitgevers.
- Pronk-van Eunen, M., & De Vos, B. (2018). *Lezen met de leessandwich*. *Levende Talen Magazine*, 105(2), 10–15. <https://lt-tijdschriften.nl/ojs/index.php/ltm/article/view/1769/1376>
- Shulman, L. S. (1986). Those Who Understand: Knowledge Growth in Teaching. *Educational Researcher*, 15(2), 4–14. <https://www.wcu.edu/webfiles/pdfs/shulman.pdf>
- skillsyouneed. (2021). *Listening Skills | Skills You Need*. Geraadpleegd op 11 november 2021, van <https://www.skillsyouneed.com/ips/listening-skills.html>
- Steunpunt toetsontwikkeling en peilingen & AKOV. (2014). *Peiling Project Algemene Vakken (PAV) in het zesde jaar bso*. Agentschap voor Kwaliteitszorg in Onderwijs & Vorming. <https://peilingsonderzoek.be/wp-content/uploads/2018/08/2013-PAV-3BSO.pdf>
- Steunpunt toetsontwikkeling en peilingen. (2014). *Peilingsonderzoek* (D/2014/3241/185). Ministerie van Onderwijs en Vorming. <https://peilingsonderzoek.be/kennisdeling/peilingen/secundair-onderwijs/?peiling=pav>
- Steunpunt toetsontwikkeling en peilingen. (2022). *Informatie over specifieke peilingen - Paralleltoetsen van Peilingen*. Paralleltoetsen. Geraadpleegd op 26 april 2022, van <https://paralleltoetsen.be/peilingen#SO3b>

Struyven, K., Gheysens, E., Coubergs, C., De Doncker, H., De Neve, D., De Doncker, H., De Neve, D., Smets, W., Vandeputte, S., Royackers, J., & Engels, N. (2019).

Binnenklasdifferentiatie in de praktijk. Acco.

team Curriculum van AKOV. (2015). *Werkseminaire PAV 3BSO (D/2015/3241/208).*

Ministerie van Onderwijs en Vorming.

<https://peilingsonderzoek.be/kennisdeling/peilingen/secundair-onderwijs/?peiling=pav>

Van Dale. (2021). *podcast*. Geraadpleegd op 5 oktober 2021, van

<https://www.vandale.nl/gratis-woordenboek/nederlands/betekenis/podcast>

Vandenamaele, C. (2021). *Leerlingen met spreekangst tijdens de les PAV*. Hogeschool PXL.

Verlinden, K. & Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en

Studietoelagen. Afdeling Kwalificaties en Curriculum. (2015). Project algemene

vakken (PAV) Werkseminarie na de peiling. *Ministerie van Onderwijs en Vorming.*

<https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/17858>

Voogt, J., & Fisser, P. (2014). *Over TPACK*. TPACK: Integratie van Ict in Het Onderwijs.

Geraadpleegd op 10 november 2021, van <http://www.tpack.nl/over-tpack.html>

Voogt, J., Fisser, P., & Tondeur, J. (2010). *Een literatuurstudie naar Technological*

Pedagogical Content Knowledge. Universiteit Twente.

https://www.teacherdesignteam.be/documenten/Literatuurstudie_TPACK.pdf

Wat is een podcast | Uitleg / betekenis podcasts. (2021). RadioviaInternet.NL. Geraadpleegd

op 3 oktober 2021, van <https://www.radioviainternet.nl/pagina/wat-is-een-podcast>

Geraadpleegde werken

Brown. (2006). *Teaching listening* (1ste editie). Cambridge University Press.

Field, J. (2009). *Listening in the Language Classroom*. Cambridge University Press.

<https://doi.org/10.1017/CBO9780511575945>

Graham, S., & Santos, D. (2015). *Strategies for Second Language Listening* (1ste editie).

Palgrave Macmillan.

Kennisnet. (2010). *Maak kennis met TPACK* (Nr. 26). Stichting Kennisnet.

https://www.leraar24.nl/app/uploads/Nr._26_Maak_kennis_met_TPACK-3.pdf

Podcasts maken onderwijs interessanter | Blogs | mbo | ThiemeMeulenhoff. (2020). Thieme

Meulenhoff. Geraadpleegd op 3 oktober 2021, van

<https://www.thiememeulenhoff.nl/mbo/blogs/podcasts-maken-onderwijs-interessanter>

Shintani, & Wallace. (2014). The Effectiveness of Listening Support on L2 Learners' Listening

Comprehension Ability: A Meta-Analysis. *English teaching and learning*, 38.3(71–101).

https://www.researchgate.net/publication/310797813_The_effectiveness_of_listening_support_on_L2_learners'_L2_listening_comprehension_ability_A_meta-analysis

Uggen, M., & Vandergrift. (2013). TEACHING AND LEARNING SECOND LANGUAGE

LISTENING: METACOGNITION IN ACTION. Larry Vandergrift & C. M. Goh Christine.

London: Routledge, 2012. Pp. 315. *Studies in Second Language Acquisition*, 35(1),

200. <https://doi.org/10.1017/s0272263112000812>

Wat is een podcast | Uitleg / betekenis podcasts. (2021). RadioviaInternet.NL. Geraadpleegd

op 3 oktober 2021, van <https://www.radioviainternet.nl/pagina/wat-is-een-podcast>

Lijst figuren

Figuur 1: Het TPACK-model.....	10
Figuur 2: Sleutelcompetenties	14
Figuur 3: Krachtige leeromgevingen in het BSO	17
Figuur 4: Taxonomie van Bloom	20
Figuur 5: De leespiramide (De Vos, 2009).....	31
Figuur 6: Vragenlijst Vandergrift voor (1999)	33
Figuur 7: Vragenlijst Vandergrift na (1999)	33
Figuur 8 : Uittesten 1	35
Figuur 9: Uittesten 2	36

Bijlagen

1. Verkennende probleemanalyse

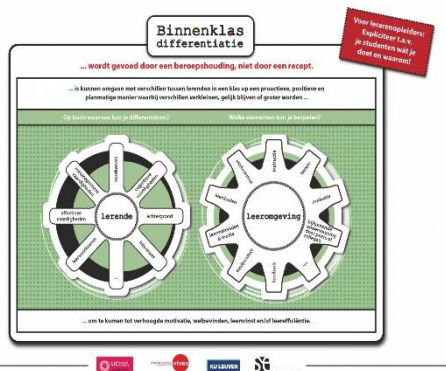
Brainstorm met associaties

- Project algemene vakken
 - o Beroepsonderwijs
 - o Vakdidactisch kader
 - Geïntegreerd
 - Actief en afwisselend
 - Probleemgericht
 - Aangepast niveau
 - o Krachtige leeromgeving
 - Leertaken (uitdagend/ authentiek)
 - 21ste eeuw vaardigheden (zelfsturing/ team/ problemen oplossen)
 - Passende leerzorg (coachen/ evalueren om te leren/ differentiëren)
- Luistervaardigheden/ strategieën

- Eindtermen/ leerplannen

GRAAD	EINDTERMEN
1 ^{ste}	Nederlands: - Het Nederlands receptief, productief en interactief, zowel mondeling als schriftelijk gebruiken als communicatiemiddel in relevante situaties. - Literatuur in het Nederlands beleven. Leercompetenties: - Geschikte (leer-)activiteiten, strategieën en tools inzetten om informatie digitaal en niet-digitaal kritisch te verwerven, beheren en verwerken rekening houdend met het beoogde leerresultaat en –proces. (13.3)
2 ^{de}	
3 ^{de}	

- Binnenklasdifferentiatie

- o ↔ PAV: interesse, leerstatus, leerprofiel

- Podcast

- o Efficiënt gebruiken
- o Soorten/ thema's
- o Professionelen/ amateurs

Verkennde literatuurstudie

Hoe wordt het praktijkprobleem beschreven of gedefinieerd?

Wat is een podcast:

- Ipod (mp3/ audio) + Broadcast (uitzending)
- Soort van radio-uitzending: niet live en via internet
- Verschillende onderwerpen

(Wat is een podcast | Uitleg/ betekenis podcasts, 2021)

- Ontstaan in 2004 – Adam Curry, Dave Winner, Dave Slucher
- Gemakkelijk om eigen lijsten te maken

(Geoghegan & Klass, 2007).

- Prikkelt interesses
- (Overall) Toegankelijk
- Authentiek

(Koçak & Alagözlü, 2021)

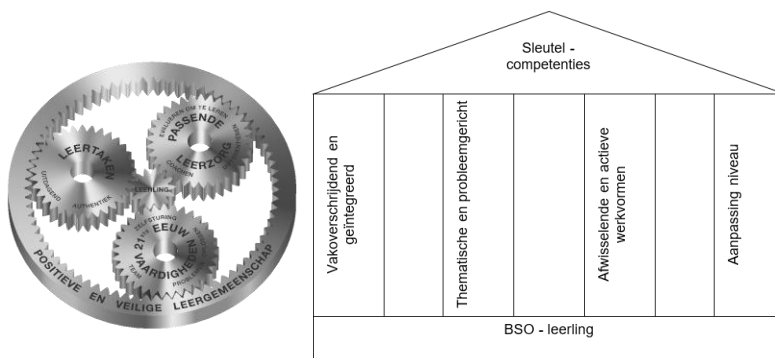
- Digitale uitzending (via internet of radio) waarbij een audiobestand (met spraak of muziek) op het internet wordt gezet zodat het door anderen met een internetaansluiting gaan worden gedownload en op de pc of op een audiospeler kan worden beluisterd (Van Dale, 2021).

Figure 1. Taxonomy of Uses of Podcasting for Language Learning (Rosell-Aguilar, 2007)

(Koçak & Alagözlü, 2021)

Aanpak PAV-les:

(PlackiÉ & Van Cauteren, 2020)

Luistervaardigheden binnen PAV

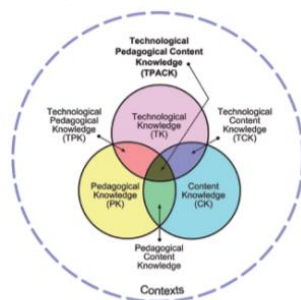
- ET: Nederlands/ leercompetenties
- Peiling PAV: slechts 39% in het beroepsonderwijs behaalt de eindtermen rond luistervaardigheden (Verlinden & Agentschap voor Hoger Onderwijs,

Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen. Afdeling Kwalificaties en Curriculum, 2015).

- 78% van de leraren ziet wel het belang van deze vaardigheid in. Net iets meer als de helft besteed er minimaal een keer per week tijd aan (Verlinden & Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen. Afdeling Kwalificaties en Curriculum, 2015).
- Leraren gaan er vaak van uit dat leerlingen de vaardigheden al bezitten uit het dagelijks leven. (Uggen & Vandergrift, 2013) Luisteren blijft een moeilijke vaardigheid (Graham & Santos, 2015).
- Luistervaardigheden in een les worden vaak gelinkt aan een toets. Daardoor wordt dit als moeilijk en beangstigend ervaren (Uggen & Vandergrift, 2013).
- Leerlingen moeten veel oefenkansen krijgen (Shintani & Wallace, 2014).
- Onderdelen: precieze informatie vergaren, algemene ideeën kunnen afleiden, plezier beleven aan het luisteren, luisteren in verschillende contexten (Graham & Santos, 2015).
- Ondersteuning: talig + context, voor + tijdens (Shintani & Wallace, 2014).
- Voorwaarde: ontwikkeling metacognitieve vaardigheden, procesgerichte aanpak (plannen, tussentijdse check, evaluatie, leraar als coach) (Graham & Santos, 2015) (Uggen & Vandergrift, 2013), doel in achterhoofd houden (Brown, 2006).
- Luistervaardigheid wordt bevorderd door authentieke taken en inspraak van leerlingen bij de betekenis (Brown, 2006).
- Eerst focussen op de betekenis daarna pas op de vorm (Field, 2009).
- Koppel oefenkansen aan formatieve evaluatie. Feedback om de leerlingen te laten groeien. Motivatie en meta-cognitieve vaardigheden van leerlingen gaan omhoog (Uggen & Vandergrift, 2013).

TPACK-model: ICT

Technological Pedagogical Content Knowledge

Figuur 2: Het TPACK-model

Het TPACK-model bestaat uit drie basiscomponenten:

- Vakinhoudelijke kennis;
 - Didactische kennis;
 - Technologische kennis.
- (Kennisset, 2010)

Sleutelcompetentie: digitale competenties en mediawijsheid.

Probleem:

Kennis van het aanbod van podcasts;

Kennis van gebruik van podcasts in het onderwijs;

Kennis van werkvormen met podcasts;

Luistervaardigheden worden bijna altijd gekoppeld aan luistertoetsen;

Weinig luistervaardigheden gestimuleerd doorheen de lessen.

Wie hebben er in welke situatie met het praktijkprobleem te maken?
Leerkrachten: aansluiten bij interesses van de leerlingen, nieuwe werkvormen proberen, luistervaardigheden bij leerlingen stimuleren Leerlingen: weinig motivatie voor luisteropdrachten, hoe moeten we dit aanpakken
Waar en wanneer treedt het praktijkprobleem op?
Probleem treedt op tijdens de lessen. Dit gebeurt meestal binnen de taalvakken. (Zie percentage luistervaardigheden binnen PAV) Podcasts kunnen in verschillende lessen een meerwaarde vormen.
Wat zijn de gevolgen van het praktijkprobleem?
Leerlingen hebben weinig motivatie voor luisteropdrachten. Leerlingen worden weinig begeleid bij de luistervaardigheden. Leraren weten vaak niet op welke manier ze podcasts kunnen integreren in hun lessen.
Welke verklaringen worden er gegeven voor het ontstaan van het probleem?
Kennis van het aanbod van podcasts; Kennis van gebruik van podcasts in het onderwijs; Kennis van werkvormen met podcasts; Luistervaardigheden worden bijna altijd gekoppeld aan luistertoetsen; Weinig luistervaardigheden gestimuleerd doorheen de lessen.
Welke oplossingen voor het praktijkprobleem zijn er te vinden?
Aanbod podcasts uitwerken Voordelen podcasts toelichten <ul style="list-style-type: none"> - Overall (downloaden) - Toegankelijk - Verschillende onderwerpen - Interesse <i>(Podcasts maken onderwijs interessanter Blogs mbo ThiemeMeulenhoff, 2020)</i> Aanbod werkvormen met podcasts Luistervaardigheden aanleren

Verslag

Na het kiezen van een onderwerp, is het van belang om zicht te krijgen op wat het probleem nu precies inhoudt. Hiervoor begon ik aan de verkennende probleemanalyse.

Om het probleem te verkennen, heb ik gebrainstormd. Door de grote motivatie voor dit onderwerp heb ik verschillende ideeën.

Hierna heb ik de literatuur voor de eerste keer verkend. Ik zocht goede bronnen voor de gevonden onderdelen. Verder kwam ik uit op nog andere aspecten. Dit bracht ik allemaal samen aan de hand van de 5xW+H-methode.

2. Beschrijving van het praktijkprobleem

Praktijkprobleem

Vraag	Antwoord
Wat is het probleem?	Podcast efficiënt gebruiken Aanbod – werkvormen - luistervaardigheden
Wie heeft met het probleem te kampen?	Leerkrachten: werken met podcasts (welke/ hoe?) Leerlingen: podcasts ook in de les/ hoe luisteren
Wanneer treedt het probleem op?	Nieuwe werkvormen – luisterstrategieën leerlingen (toetsen/ examens)
Waarom is het een probleem?	Trend – hoe te werk gaan – klassieke luistertoets
Waar doet het probleem zich voor?	Klaslokaal – luistervaardigheden/ differentiëren/ werkvormen – leerlingen kunnen luisteren?
Hoe is het probleem ontstaan?	Nieuwe trend maar hoe gebruiken
Wat is er bekend over de oplossing van het probleem?	Aanbod podcasts/ aanbod werkvormen uitwerken Bekend: podcasts om spreekvaardigheden te stimuleren

Afbakenen van het praktijkprobleem

Op welke manier podcasts efficiënt gebruiken in een PAV-klas?		
Probleem: Podcasts komen steeds meer in opspraak maar hoe kunnen we deze in de les gebruiken?		
Kenmerken PAV-klas	Competenties	Podcast
Krachtige leeromgeving	Luistervaardigheden	Efficiënt inzetten
Geïntegreerd Probleemgericht Actief en afwisselend Aangepast niveau	Eindtermen: Nederlands – leercompetenties: te combineren met andere transversale eindtermen	Soorten/ thema's podcasts
Binnenklasdifferentiatie		
Belanghebbende		
Leerkrachten		Leerlingen
Luistervaardigheden leerlingen stimuleren		Interesses worden gestimuleerd
DOEL		
Werkvormen/ verschillende soorten podcasts aanreiken aan leraren om de podcasts efficiënt in te zetten in een PAV-les.		

Actor(en)	Leraren PAV – leerlingen in het beroepsonderwijs
Doelgroep	Leerlingen in het beroepsonderwijs tijdens de lessen PAV.
Kennis, vaardigheden, attitudes	Kennis: aanbod/ werkvormen podcasts – luistervaardigheden stimuleren. Vaardigheden: luistervaardigheden/ strategieën bij leerlingen stimuleren. Attitudes: Openstaan voor de diversiteit in het aanbod en werkvormen.
Beroepstaken	Beoordelen: kijk van leerlingen naar luistervaardigheden. Analyseren: aanbod podcasts Creëren: werkvormen
Oplossingsrichting	Inzetten op luistervaardigheden/ strategieën aan de hand van goede werkvormen en podcasts die efficiënt kunnen worden ingezet in een PAV-klas.
Context	PAV-klas (beroepsonderwijs). Uittesten binnen stage.

3. Formuleren van een onderzoeksdoel

Gebaseerd op probleemanalyse:

- **Praktijk:** Te weinig feedback gegeven. Leerlingen doen er weinig mee.
- **Theorie:** Veel informatie over wat feedback is, weinig informatie over het effect in de praktijk.

Termen van opbrengsten:

- **Nieuwe kennis en inzichten:** Inzicht krijgen in wat het effect is.
- **Verbeteringen realiseren:** Door de nieuwe inzichten verbeteringen realiseren in de onderwijspraktijk.

Onderzoeksdoel: 'Dit praktijkonderzoek heeft tot doel het effect van ontwikkelingsgerichte feedback op de leerwinst van leerlingen uit het secundair onderwijs te meten.'

4. Formuleren van een onderzoeksvraag met deelvragen

Vragenstorm

- **Ontwikkelingsgericht:** Wat/ visie/ anders? → Definiërend/ beschrijvend/ vergelijkend
- **Feedback:** Wat/ soorten/ niveaus/ doel/ hoe/ positief/ negatief/ waarom FB → definiërend/ beschrijvend/ vergelijkend
- **Leerwinst:** Wat/ hoe/ welzijn → Definiërend/ beschrijvend/ evaluerend
- **Metten:** Hoe/ tools/ verwachtingen (beoordelend)/ noden → Evaluerend/ vergelijkend

5. Onderzoeksplan

Hoofdvraag	Onderzoeksmethode	Planning									
Op welke manier kunnen podcasts efficiënt in een PAV-les worden ingezet om luistervaardigheden te stimuleren in de tweede graad?	Bachelorproef aan de hand van deelvragen										
Deelvragen		SEP	OKT	NOV	DEC	JAN	FEB	MAA	APR	MEI	JUN
Op welke manier kan technologie efficiënt in het onderwijs worden ingezet?	Literatuurstudie		x								
Wat is de plaats van luisteren in de b-finaliteit?	Literatuurstudie			x							
	Interview				x						
Op welke manier worden luistervaardigheden aangebracht?	Literatuurstudie			x							
	Interview				x						
Wat is een podcast?	Literatuurstudie			x							
Hoe kunnen podcasts luistervaardigheden versterken?	Literatuurstudie				x						
	Onderzoek				x						
Deelvragen ontwerponderzoek		SEP	OKT	NOV	DEC	JAN	FEB	MAA	APR	MEI	JUN
Welke podcasts kunnen in een PAV-les worden gebruikt?	Literatuurstudie						x	x	x		
	Onderzoek						x	x	x		
Op welke manier kunnen podcasts in een PAV-les worden ingezet?	Literatuurstudie						x	x	x		
	Onderzoek						x	x	x		

6. Interview

Inleiding: Naar aanleiding van mijn bachelorproef wil ik graag zicht krijgen op de plaats van luistervaardigheden in de a-finaliteit en op welke manier luistervaardigheden worden aangebracht.

Gegevens leerkracht

Naam: (Indien gewenst)

Opleiding:

Ervaring:

Vragen

- Plaats naar uw mening de vijf vaardigheden in volgorde van belangrijkheid.

Luisteren – lezen – spreken - mondelinge interactie – schrijven

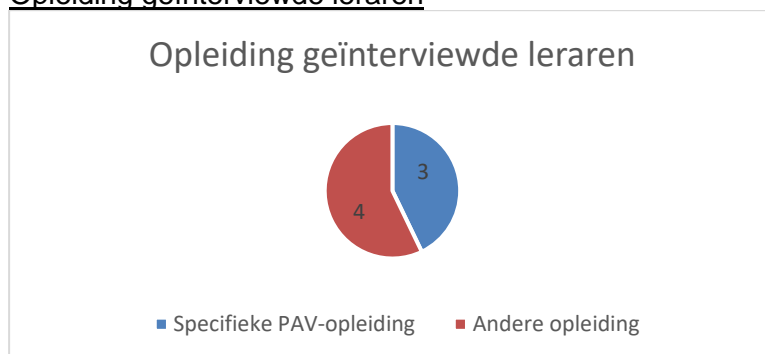
- In welke mate komt deze volgorde terug in uw lessen PAV?
- In welke mate hecht u belang aan luistervaardigheden binnen het vak PAV?
 - Wat verwacht u dat leerlingen kunnen op vlak van luisteren?
 - Welke luisterdoelen stelt u in uw lessen voorop?
- De peilingstoetsen PAV in de derde graad, gepubliceerd in 2014, geven aan dat slechts 39% van de leerlingen de eindtermen rond luistervaardigheden behalen.
 - Wat vindt u hiervan?
 - Ervaart u dat zelf ook?
- Op welke manier geeft u luistervaardigheden vorm binnen uw lessen PAV?
 - Kan u enkele voorbeelden geven?
 - Houdt u rekening met de taxonomie van Bloom?
- Heeft u een duidelijk beeld op welke manier u luistervaardigheden bij leerlingen kan stimuleren?
 - Wat zijn de struikelblokken voor een leraar?
- Wat is voor u een goede 'luisterbron'?
 - Gaat u zelf op zoek naar bronnen?
 - Op basis van welke kenmerken selecteert u een goede bron?
 - Gebruikt u authentieke en/ of uitdagende bronnen?
- Welke strategieën moeten leerlingen gebruiken?
- Welke veranderingen ziet u mogelijk binnen een les PAV om luistervaardigheden te stimuleren?
- Wil u nog graag iets toevoegen?

7. Antwoorden interviews

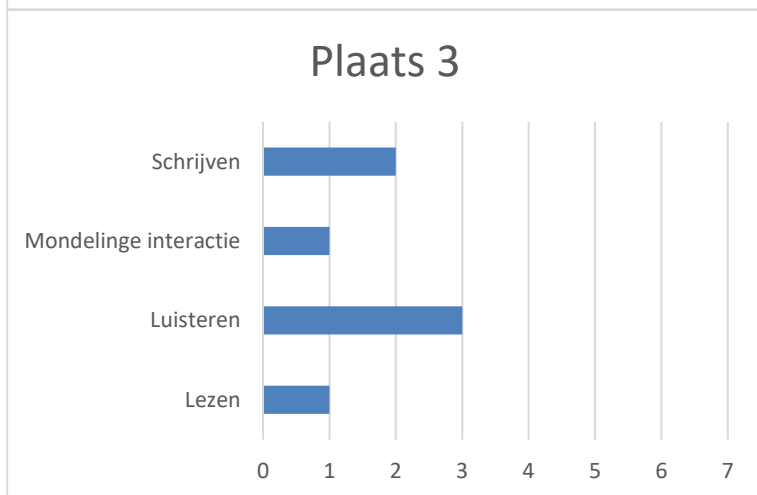
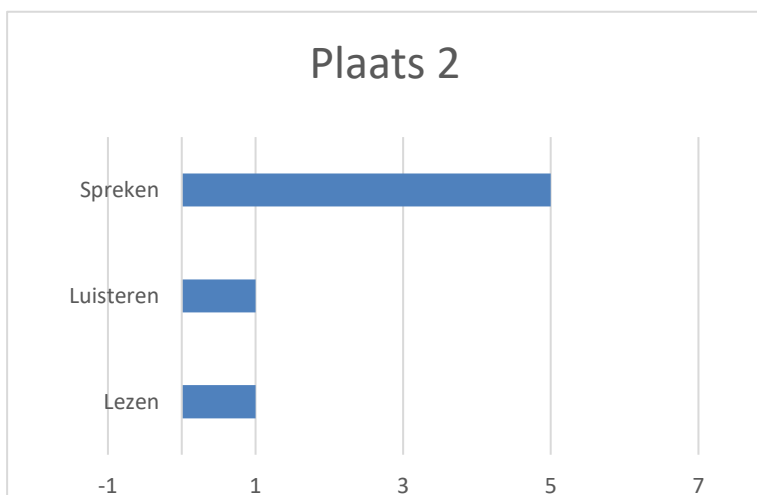
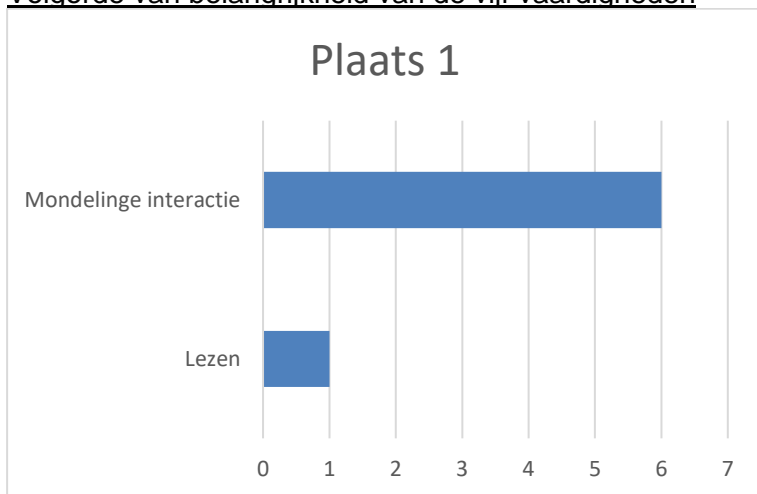
De antwoorden van de interviews kan u vinden via deze [link](#).

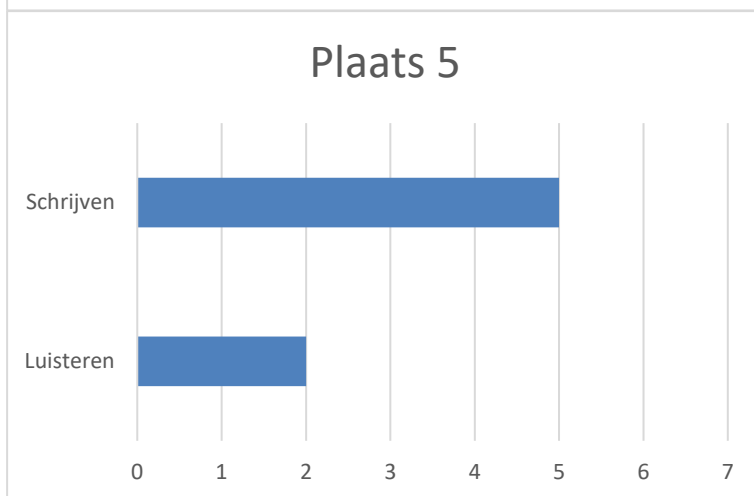
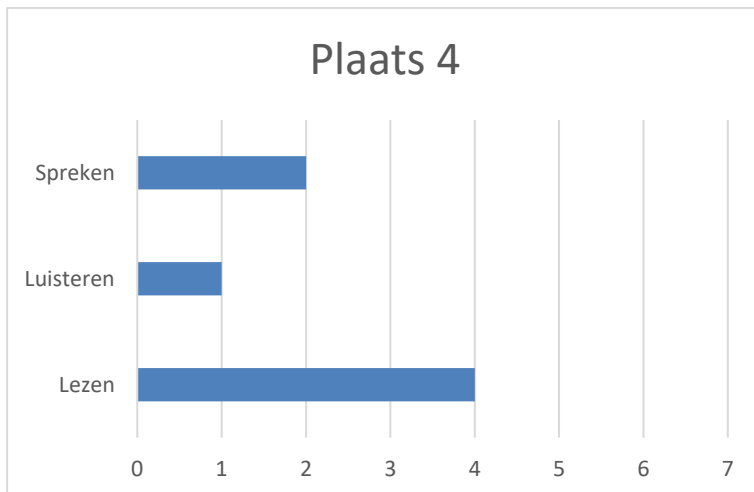
8. Grafieken interviews

Opleiding geïnterviewde leraren

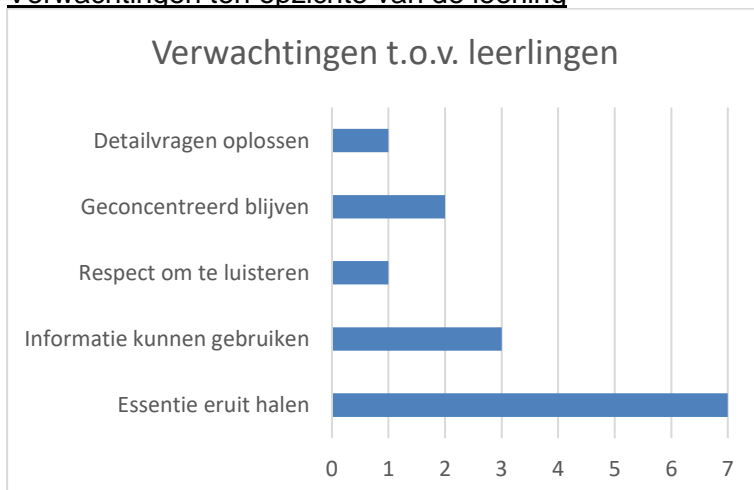

Volgorde van belangrijkheid van de vijf vaardigheden

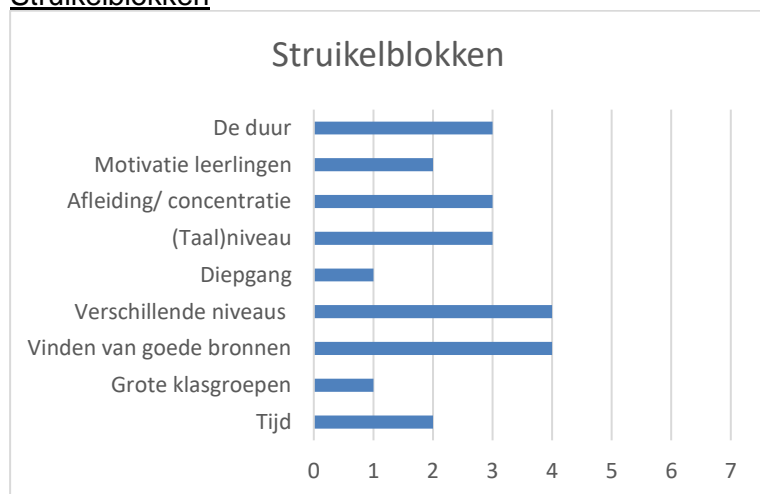

Verwachtingen ten opzichte van de leerling

Struikelblokken

9. Aanbod podcasts

NR	PODCASTS	DUUR	INHOUD	THEMA	SC (2=)	TAAL	PERSOONLIJKE ERVARING
1	Dooddoeners (KLARA)	15m	Praten over onzinnige uitspraken (15 afl.)	Varia	14	**	Vrij eentonig – afhankelijk van het onderwerp
2	De verdwijning van Britta Cloetens (VRT)	30m	Over het onderzoek, waargebeurd, getuigenissen, ook als aflevering (3 afl.)	Verhalen	1, 12	***	Interessant, zal leerlingen interesseren Thematisch werken
3	Podvis (VRT)	30m	Actualiteit diepgang (24afl) nu niet meer mag nog bruikbare onderwerpen	Actua	7 (Per thema specifieker)	***	Goede duiding Niet meer heel actueel
4	Planeet Frank (VRT)	20m	Klimaat, weer, milieu duidelijk uitgelegd (20 afl.)	Wetenschap	6	**	Erg rustig en duidelijk uitgelegd, afgewisseld met muziek
5	VRT NWS EXTRA (VRT)	10-40m	Gebeurtenis of evolutie toegelicht op een leuke manier (56 afl.). Ook jaaroverzicht. Fragmenten uit het nieuws.	Actua	7 (Per thema specifieker)	**	Duidelijk, bruikbaar
6	Vranckx en Byloo (VRT)	40m – 1u+	Toelichting wereldproblemen	Actua	7, 8, 9	***	Context nodig
7	Snapt ge mij nu? (VRT)	30m	Gesprek met jongeren over verschillende onderwerpen met verschillende meningen (4 afl.)	Identiteit	1, 5, 7, 14	*	Zeer nuttig
8	Zita en gloria (KETNET)	10m	Puberteit, spreekt aan (5afl.)	Identiteit	1, 5, 7, 14	*	Leefwereld, aanzet tot gesprek
9	Iemand (RADIO 1)	30m	Verschillende, interessante personen (23afl.)	Identiteit	7, 16	**	Duidelijk, leefwereld
10	#weetikveel (RADIO 1)	35-50m	Verschillende hedendaagse (steverige) onderwerpen	Varia	7 (Per thema specifieker)	**	Kritische reflectie, luchtig gebracht
11	Duidelijk de morgen (DE MORGEN)	25m	Verschillende hedendaagse onderwerpen	Varia	7 (Per thema specifieker)	**	Duiding, goede onderwerpen, vrij eentonig
12	De stemmen van assisen (NIEUWSBLAD)	30m	Verschillende assisenzaken besproken	Verhaal	12	**	Rustig toegelicht, verschillende perspectieven, nieuws elementen toegevoegd

13	De 10 grootste Limburgers	50m	Telkens een Limburger toegelicht	Geschiedenis	8	**	Rustig toegelicht, een persoon, verhaal schetsen
14	De schaduw van Dutroux (DE STANDAARD)	5 – 40m	25 jaar na de zaak Dutroux bekijken ze welke schaduw het op België wierp, angsten (5afl)	Verhaal	7	**	Zeer rustig verteld. Verschillende perspectieven Soms Franse stukken
15	Groot gelijk (DS)	45m	Specifieke vraag	Varia	7 (Per thema specifieker)	**	Diverse onderwerpen, vrij zwaar
16	Onmisbare uitvindingen (KLOKHUIS)	30m	Uitvinding (geschiedenis)	Wetenschap	6, 8, 10	*	Leuke manier, soms kinderachtig. Beginnen met een raadsel
17	Onderons (JOETS VZW)	15m	Vriendschap (5afl)	Identiteit	5, 7	*	Door en voor kinderen, soms kinderachtig
18	Jeugdjournaal (NOS)	20m	Vragen die aanleunen bij leefwereld	Actua	1, 5, 7, 14	*	Vanuit de jongere, leuk gebracht
19	Uniek (MNM – NOORTJE PALMERS)	30m	Onzekerheid, jezelf omschrijven, uniek zijn	Identiteit	1, 5, 7, 14	*	Analyseren hun foto's, waarom vind je dat zo?
20	Dadertapes (HBVL)	40m	Ex-gedetineerden, 2 ^{de} kans, gevoelens	Verhaal	12	*	Vragen stellen, rustig
21	Drie dagen (RADIO 1)	30m	Euthanasie (3afl)	Verhaal	1, 5, 14	*	Erg mooi verteld
22	Wie was mama (RADIO 1)	45m	Moord, wie was mijn moeder, jeugdtrauma, pleeggezin (1afl)	Verhaal	5, 12	*	Rustig, mooi verteld, puur
23	Twintigers (RADIO 1)	50m	Jongeren aan het woord, hun kijk op hun leven	Verhaal Identiteit	1, 5, 7, 14	**	Niet altijd relevante informatie Rustig verteld, jongeren kunnen er zich in herkennen
24	Moeders ten laste (RADIO 1)	25m	Alleenstaande moeders, financiële moeilijkheden (3afl)	Verhaal	11	**	Goed gebracht, tussen door informatie (iets moeilijker), realistisch Spreektaal maar specifieke termen
25	Zandman (RADIO 1)	25m	Straffe verschillende verhaal	Verhaal	16	*	Rustig, ontspannend
26	De wereld van Sofie (RADIO 1)	45m	Kleine en grote vragen, levensecht	Varia	7 (Per thema specifieker)	**	Verschillende onderwerpen, herkenbaar Goed voor leeftijds categorie??
27	In mijn hoofd (RADIO 1)	25m	Gedachten van anderen	Identiteit	1, 5, 7, 14	**	Erg mooi verteld, verschillende perspectieven
28	Ongesteld (RADIO 1)	40m	Menstruatie/ zwanger (4afl)	Identiteit	1, 14	**	Wetenschappelijk maar duidelijk en rustig uitgelegd
29	Wapenstilstandsdag (RADIO 1)	15m	Getuigenissen WOI (4afl)	Geschiedenis	8	**	Gruwel, emoties, je kan het voorstellen
30	Het geheugen van een mug (RADIO 1)	15m	Geschiedenis	Geschiedenis	6, 8	***	Niet alledaagse geschiedenis, duidelijk
31	Waarom daarom (QMUSIC)	5m	1 wetenschappelijke vraag	Wetenschap	6	*	Behapbaar, humor, toegankelijk
32	Ik zie ik zie wat jij niet ziet (QMUSIC)	5m	Weetjes	Wetenschap	6	*	Kort, humor, levensecht
33	In de toekomst (QMUSIC)	5m	Wetenschappelijke uitvindingen	Wetenschap	6	*	Kort, duidelijk, leuk gebracht
34	Wanne Be (MNM)	15-25m	Interview met verschillende mensen (6 afl.)	Identiteit	1, 5, 7, 14	**	Fijn dat er afwisseling is tussen personen, ingesproken tekst en muziek. Onderwerpen (armoede, non-binair, pleegzorg,) sluiten aan bij de leefwereld Spreektaal maar specifieke termen
35	Zelfportret (MNM)	15m	Zelfbeeld/ identiteit (7 afl.)	Identiteit	1, 5, 7, 14	*	Verschillende jongeren/ meningen
36	Bless the mess (MNM)	25m	Levensles (11 afl.)	Identiteit	1, 5, 7, 14	*	Grenzen, vriendschap
37	Doe ik het goed? (MNM)	5m	Liefde, seks, relaties (18 afl.)	Identiteit	14	**	Rustig, leefwereld
38	Lotte gaat diep (MNM)	30m	Liefde, seks, relaties (21 afl.)	Identiteit	5, 14	*	Bekendheid vertelt
39	22 minuten stomme vragen (MNM)	25m	Verschillende onderwerpen (20 afl.)	Varia	1, 5, 6, 7	**	Luchtig gesprek met personen of over onderwijs, Only Fans, 9/11, autisme, kanker, drugs
40	Patiënt Pedro (PLAY 4)	30 m	Wetenschap/ lichaam (5 afl.)	Wetenschap	1, 6	**	Gesprek met een dokter. Goede samenvattingen van Pedro
41	Wetenschapje (HET GELUIDSHUIS)	15m	Wetenschap/ per vraag	Wetenschap	6	**	Duidelijk uitgelegd, kinderniveau

42	Bob (NPO RADIO 1)	30m	Verhaal	Verhaal	16	**	Rustig, weinig linken met leefwereld
43	Groot gelijk (DE STANDAARD)	40m	Pro en contra een actueel onderwerp	Actua	7	**	Goede perspectieven. Goed te volgen
44	Vroege vogels en andere dieren (NPO RADIO 1)	45m	Natuur	Wetenschap	6	**	Erg specifiek.
45	Leven na de oorlog (NPO RADIO 1)	15m	Kind van...	Geschiedenis	8	**	Rustig en duidelijk
46	Te gek!? (TE GEK)	30m	Psychisch welzijn, taboe doorbreken	Identiteit	1, 14	**	Goede aanleiding tot gesprekken
47	Puzzled De podcast (/)	20m	4 perspectieven fictie, verhaal	Verhaal	16	**	Rustig, vullen elkaar aan
48	Echt gebeurd (ECHT GEBEURD)	15m	Echte/ verschillende verhalen	Verhaal	16	**	Verschillende verhalen
49	Brieven van mijn grootvader (/)	30m	WOII	Geschiedenis	8	**	Erg rustig met linken naar de geschiedenis
50	Krantencommentaren (VRT NWS)	5m	Actua, analyse	Actua	7	***	Kort en krachtige analyse maar soms moeilijke woorden
51	Meidenpraat (/)	15m	Pubertijd	Identiteit	1, 14	*	Erg laagdrempelig
52	Geheugenissen (/)	30m	Geschiedenis	Geschiedenis	8	**	Erg rustig, specifiek thema
53	Onbespreekbaar (/)	45m	Mentaal welzijn	Identiteit	1, 14	**	Specifiek thema, duidelijke uitleg, vrij wetenschappelijk
54	Uit de Podcast (/)	15	Seksuele voorkeur	Identiteit	1, 14	*	Toegankelijk, leefwereld
55	Vrolijke vrekken (NIEUWSBLAD)	15m	Financiën, geld besparen	?	11	**	Einde tweede graad
56	Tournée amicale (JOETZ)	30m	Gesprek over vriendschap	Identiteit	1, 14	*	Toegankelijk
57	Aut of the podcast (/)	30m	Autisme in het dagelijks leven	Identiteit	1, 14	**	Rustig, duidelijk
58	Geschiedenis voor herbeginners	50m	Geschiedenis, vanuit toen verteld	Geschiedenis	8	**	Rustig, veel informatie
59	Europa hoezo (/)	30m	Analyse/ geschiedenis van Europa	Geschiedenis	7, 8	**	Duidelijke analyse
60	Passie en wetenschap (/)	15m	Wetenschappen	Wetenschap	6	**	Soms moeilijk, rustig
61	Frankie (NPO ZAPP)	15m	Puberteit	Identiteit	1, 5, 14	*	Verteld door kinderen
62	Lang verhaal kort (NPO 3)	5m	Een actueel onderwerp	Actua	7	**	Kort en krachtig
63	Filosoofje (/)	30m	Filosoferen met kinderen	Varia	16	*	Aanzet tot filosoferen
64	Bert ziet sterren (/)	15m	Wetenschap/ energie/ natuurkunde	Wetenschap	6	***	Erg theoretisch
65	Kornuit leg uit (/)	15m	Kritische blik op actua/ weetjes	Actua	7	**	Eentonige stem
66	Lijf (RADIO 1)	50m	Body positivity	Identiteit	14	*	Luchtig verteld
67	Het kamp van mijn oma (NPO RADIO 1)	30m	Jappenkamp Indonesië	Geschiedenis	8	*	Rustig en begrijpbaar verteld
68	Brandstof (/)	60m	Negatieve onderwerpen bespreken	Varia	1, 5, 14	*	Luchtig verteld
69	Laura H (/)	30m	IS, kalifaatmeisje	Verhaal	8	**	Aangrijpend
70	Weg (/)	40m	Verlies op verschillende manieren	Verhaal	1, 5, 14	**	Geeft rust, meeslepend
71	In mijn hoofd (RADIO 1)	20m	Hoe omgaan met een bepaald gevoel, stoornis	Verhaal	1, 5, 14	**	Rustig verteld
72	Over ons (/)	30m	Liefde, relaties bij volwassenen	Verhaal Identiteit	1, 5, 14	**	Erg gedetailleerd, rustig
73	Waarom (NPO RADIO 1)	30m	Zelfmoord, vriendschap, verdriet	Verhaal	1, 5, 14	**	Rustig, verschillende perspectieven
74	De liefde van nu (DE VOLKSKRANT)	20m	Liefde in verschillende perspectieven	Identiteit Verhaal	1, 5, 14	**	Verschillende perspectieven (afscheid, trans, open relatie)
75	Sorry voor mijn broertje (NPO 3)	25m	Verhaal van twee broers	Verhaal	5, 7	**	De ene doet het goed, de andere niet. Rustig
76	Maanlopers (/)	50m	Moeilijke thema's bespreken met jongeren	Identiteit Verhaal	1, 5, 14	*	Erg herkenbaar
77	Keihard (/)	60m	Verschillende onderwerpen	Verhaal	1, 5, 7, 14	**	Herkenbaar, rustig verteld
78	EO Wetenschap	40m	Erg diverse onderwerpen	Wetenschap	6, 14	**	Begrijpelijk
79	De universiteit van Vlaanderen	20m	Erg diverse onderwerpen	Wetenschap	6, 7	**	Begrijpelijk, duidelijk
80	De universiteit van Nederland	15m	Erg diverse onderwerpen	Wetenschap	6, 7	**	Begrijpelijk, duidelijk

10. Werkvormen luistersandwich

Voor

Tijdens

Na

11. Uittesten 1

Armoede
Monetaire armoede

VOOR

TIJDENS

NA

Foto

Je krijgt een foto te zien. Noteer het eerste woord dat in je gedachten komt.

TIMING 10 seconden per foto.	BENODIGHEDEN Pen en papier.	TIPS Zoek het niet te ver. Je eerste gedachte is goed.
--	---------------------------------------	--

Basisbehoeften

<https://sibel.fooy.be/nl/themes/huishoudens/huishoudbudget>

FOTO

Noteer het eerste woord dat in je opkomt.

Noteer het eerste woord dat in je opkomt.

We mogen opnieuw weer mensen knuffelen, maar willen we dat wel?

Affectie

VOORSPELLING

Voorspelling

Voorspel het vervolg, de uitkomst, de oorzaken- en of gevolgen.

TIMING Enkele minuten.	BENODIGHEDEN Pen en papier of online methode.	TIPS Durf Out of the Box te denken.
----------------------------------	---	---

VRAAG

Vraag

Beantwoord de vraag of vragen aan de hand van de inzichten die je opdeed tijdens het luisteren van de podcast.

TIMING Enkele minuten.	BENODIGHEDEN Pen en papier of online methode.	TIPS Herhaal voor jezelf wat je nog weet. Moelijk? Noteer de volgende keer kernwoorden.
----------------------------------	---	---

Wat heeft affectie met de basisbehoeften te maken?

12. Lerarenhandleiding

Beste leraar

Bedankt voor uw interesse in het integreren van podcasts in uw les.

Het is geen eenvoudige taak om een goede podcast te selecteren in het grote aanbod. Ik selecteerde daarom alvast voor u 80 podcastreeksen. Deze worden onderverdeeld op basis van drie criteria.

Wanneer u een leuke podcast heeft gevonden, kan u aan de slag met de luistersandwich. Dit is een didactiek die de leerlingen zowel voor, tijdens als na het luisteren een activiteit aanbiedt. Het voordeel hierbij is dat u zelf een keuze kan maken. U moet de activiteit natuurlijk afstemmen op uw leerlingen.

Hopelijk ervaren uw leerlingen dit als positief. Hieronder vindt u alle informatie die u nodig heeft.

Inhoud

1	Selectie podcasts.....	4
1.1	Duur.....	4
1.2	Thema.....	4
1.3	Taal.....	4
2	Luistersandwich.....	5
2.1	Voor het luisteren.....	5
2.2	Tijdens het luisteren.....	5
2.3	Na het luisteren.....	5
3	Werkvormen luistersandwich.....	6
3.1	Werkvormen 'VOOR'.....	7
3.2	Werkvormen 'TIJDENS'.....	8
3.3	Werkvormen 'NA'.....	9
4	Aanpak in de klas.....	10

1 Selectie podcasts

De 80 verschillende podcastreeksen werden geselecteerd op basis van drie criteria. U kan de verschillende lijsten terugvinden op de [website](#).

1.1 Duur

Hoelang een podcast duurt, bepaalt vaak mee de moeilijkheidsgraad. Podcasts die erg lang duren kunnen worden opgedeeld in verschillende delen.

Het criteria duur, wordt opgesplitst in drie categorieën:

- 0 - 10 minuten;
- 10 - 20 minuten;
- 20 - 30+ minuten.

Deze tijden zijn gemiddelden. Per podcastreeks kan de duur verschillen.

1.2 Thema

Het onderwerp is een belangrijk selectie criterium. De leraar kan ervoor kiezen om de podcasts te laten aansluiten bij de voorkennis van de leerlingen of hij of zij kan kiezen voor een nieuw onderwerp. Bepaalde onderwerpen kunnen de moeilijkheid beïnvloeden. De inhoud wordt gelinkt aan de sleutelcompetenties.

Sleutelcompetenties

Binnen iedere podcasts wordt er gewerkt aan de sleutelcompetentie Nederlands. Verder komen de digitale competenties aan bod bij het hanteren van podcasts. De eerste, vijfde en veertiende komen geregeld samen voor binnen het thema identiteit. Er is een ruim aanbod aan podcasts over geschiedenis en wetenschappen. Wanneer er rond actualiteit wordt gewerkt, kunnen we hier sleutelcompetentie zeven rond burgerschapscompetenties aan koppelen. Ook sleutelcompetentie negen tot twaalf en zestien kan u terugvinden in de selectie van de podcastreeksen.

Er zijn enkele sleutelcompetenties die minder tot niet aan bod komen in de selectie. Hierbij gaat over vreemde talen, leercompetenties en ondernemen.

De selectie van podcasts wordt onderverdeeld in enkele thema's. Iedere podcastreeks legt zijn eigen accenten.

De thema's die u kan terugvinden zijn:

- Actualiteit;
- Wetenschap;
- Geschiedenis;
- Identiteit;
- Verhaal;
- Varia.

1.3 Taal

Het taalniveau is een belangrijk element. Dit bepaalt in welke mate de leerlingen de podcasts zullen begrijpen.

*	**	***
Spreektaal. Weinig tot geen moeilijke woorden.	Standaardnederlands. Weinig tot niet veel moeilijke woorden.	Vakjargon. Specifieke moeilijke termen.

2 Luistersandwich

Leerlingen krijgen een actieve rol voor, tijdens en na het luisteren. Er wordt op verschillende niveaus gewerkt. De Taxonomie van Bloom kan hier ondersteuning bieden.

2.1 Voor het luisteren

De leraar zal de voorkennis van de leerlingen stimuleren aan de hand van verschillende activiteiten. Vooral de basis van de luisterpiramide komt aanbod.

Een extra toevoeging kan het onderstaande kader zijn. Dit is gebaseerd op het kader van Vandergrift. Aan de hand van deze vragen, stimuleer je de leerling om goed na te denken over de activiteit.

Ik begrijp de opdracht.	
Ik weet waar ik op moet letten tijdens het luisteren.	
Ik denk na over wat ik al weet over het onderwerp.	

2.2 Tijdens het luisteren

Ook tijdens het luisteren kunnen er activiteiten worden gedaan. Op deze manier vergroot de betrokkenheid van de leerlingen.

2.3 Na het luisteren

Na het luisteren is een derde activiteit mogelijk. Leerlingen worden geprikkeld en aangezet om de inhoud te verwerken.

Een extra toevoeging kan het onderstaande kader zijn. Dit is gebaseerd op het kader van Vandergrift aangevuld met enkele reflectievragen. Aan de hand van deze vragen, stimuleer je de leerling om te reflecteren op het doorlopen proces.

Ik concentreerde me op de taak.	
Ik gebruikte mijn kennis om de inhoud te begrijpen.	
Wat ging goed? Wat was leuk?	
Wat ging minder goed? Wat was niet leuk?	

3 Werkvormen luistersandwich

Op de volgende pagina's vindt u een overzicht van mogelijke werkvormen. Deze worden telkens toegelicht. U kan als leraar aanpassingen doen naar gelang de klas.

Op de website vindt u alle fiches van de werkvormen. Indien u graag hetzelfde sjabloon gebruikt om dit toe te lichten, kan u onderstaande afbeeldingen gebruiken. Doordat leerlingen zelfstandig aan de slag kunnen gaan, kunnen er enkele elementen worden toegelicht. Bovenaan wordt de titel van de werkvorm herhaalt. Hierna wordt uitgelegd wat de leerling precies moet doen of op welke vraag hij of zij moet antwoorden. Ook kan de leraar een timing en de benodigheden meegeven. Je kan leerlingen op weg helpen door een tip te geven.

3.1 Werkvormen 'VOOR'	
Foto	Toon een foto('s) die iets met het onderwerp te maken heeft. Vertel of laat iets vertellen. Stel bijkomende vragen: Wat zie je? Wat zou deze foto je willen vertellen?
Krantenbericht	Laat een krantenbericht lezen. Stel bijkomende vragen: Wat heb je onthouden? Wat wist je nog niet? Wat wist je hier al over? Laat leerlingen vertellen wat ze weten.
Video	Laat leerlingen een video zien. Stel bijkomende vragen: Wat heb je gezien? Wat weet je hierover? Waar ben je nieuwsgierig naar?
Ervaring	Vertel een eigen ervaring of laat leerlingen ervaringen vertellen.
Voorwerp	Laat een voorwerp zien. Stel bijkomende vragen: Wat zie je? Wat is het? Wat betekent dit voor jou? Wat is de link met het onderwerp?
Verhaal	Vertel een verhaal.
Onderzoek	Doe een onderzoekje in de klas.
Quiz	Doe een kennisquiz.
Interesse	Vraag of er wel of geen interesse is voor het onderwerp. Bij geen interesse vraag naar wat er nodig is.
Woordweb	Maak een woordweb. Je kan dit later aanvullen.
Voorlezen	Lees iets relevants voor. Stel bijkomende vragen: Wat heb je onthouden? Wat is belangrijk?
Stellingen	Laat leerlingen reageren op een paar stellingen.
Klasgesprek	Houd een klasgesprek.
Animatie	Laat een animatie zien. Stel bijkomende vragen: Wat zie je? Wat weet je hierover? Wat is de link met het onderwerp?
Bron	Introduceer de auteur en/ of bron
Actualiteit	Bespreek een actuele gebeurtenis
Presentatie	Laat een leerling een korte presentatie geven. De leerling moet voorbereidingstijd krijgen.
Webblog	Laat een webblog lezen. Stel bijkomende vragen: Wat heb je gelezen? Wat is belangrijk? Wat zijn de kernwoorden?
Social media	Laat reacties op twitter of andere sociale media lezen. Stel bijkomende vragen: Wat vind je hiervan? Hoe zou jij hierop reageren? Wat is jouw mening?
B-B-B	Vul de eerste (twee) B's van het B-B-B schema in Bekend: Wat weet je er al over? Benieuwd: Wat wil je nog te weten komen? De tweede B kan ook bij tijdens.
Voorspellen	Voorspellen waar het over zal gaan. Stel bijkomende vragen:

	Wat weet je al? Hoe kan je de elementen aan elkaar linken?
Introductie	Introductie lezen. Stel bijkomende vragen: Waar zal het over gaan? Waar ben je benieuwd naar? Wat weet je al over het onderwerp?
Gegevens	Gegevens bekijken (wie, wat, waar, wanneer en waarom)
Voorkennis	Voorkennis benoemen (Wat weet je hier al over?).
Vraag	Stel een specifieke vraag.

3.2 Werkvormen 'TIJDENS'	
Nieuw	Leerlingen noteren elementen die nieuw zijn voor hen.
Duo-luisteren	Duo-luisteren: luisteren beiden, 1 leerling maakt een samenvatting. De leerlingen wisselen af.
Expert-luisteren	Expert-luisteren: ieder luistert een deel en vertellen het erna aan elkaar.
Schema	Vul een schema in: (vb.: stroomschema, oorzaak-gevolg, ...). Leerlingen mogen op voorhand opzoeken hoe ze zo een schema maken.
Argumentatie	Geef de argumentatie aan. Dit kan enkel bij specifieke podcasts.
Graphic organiser	Vul een graphic organiser in: (vb.: Venndiagram, tijdlijn, kettingreactie, ...). Leerlingen mogen op voorhand opzoeken hoe ze zo een schema maken.
Structuur	Leerlingen maken de structuur zichtbaar aan de hand van woorden, tekeningen, ...
Overleg	Praat met een ander over deel van het fragment. Stel bijkomende vragen: Wat viel op? Wat heb je onthouden? Wat wil je nog ontdekken?
Kern	Schrijf de kern op. De leerlingen maken gebruik van kernwoorden.
Gegevens	Zet de gegevens op een rij. Ze selecteren belangrijke gegevens.
Woorden	Maak een lijstje met moeilijke woorden. Hierna zoeken ze deze op.
Theorie	Noteer wat je herkent uit de theorie.
Mindmap	Maak een mindmap. Dit kan een aanvulling zijn op het woordweb.
(On)eens	Noteer waar je het (niet) mee eens bent of waar je nog over twijfelt.
Aantekeningen	Maak aantekeningen. Leerlingen zijn vrij in de manier waarop ze aantekeningen maken.
Links	Volg een aantal links. De leraar voegt informatie toe aan de hand van hyperlinks.
Lijst	Maak een lijstje met vragen over onderwerpen waar je meer over wilt weten.
Belangrijk	Noteer wat belangrijk is.
Opmerkingen	Noteer je opmerkingen. (Waar ben je het niet mee eens? Waar twijfel je over? Hoe interpreteer jij dat? ...)
Beeldsamenvatting	Maak een beeldsamenvatting. De leerlingen mogen kiezen op welke manier ze dit aanpakken.
Voorspelling	Voorspellen tussentijds hoe het verder zal lopen.
Mening	Geven hun mening op meerdere onderdelen.
Strategie	Bekijken na een kort fragment hoe ze hun luisterstrategie moeten aanpassen.
1 zin	Kiezen 1 zin die hun is bijgebleven.
Informatie	Reeds verkregen informatie verzamelen. Deze informatie noteren ze.
B-B-B	Vul de tweede B 'Benieuwd' in. Stel de leerlingen enkele vragen om ze benieuwd te maken naar het volgende deel.
Vraag	Beantwoorden specifieke vragen.
Opzoeken	De leerlingen zoeken informatie op naar aanleiding van een specifieke vraag. De leerlingen zoeken informatie op over het onderwerp naar gelang eigen interesse of onbegrip.

3.3 Werkvormen 'NA'	
Mini-presentatie	Geef een mini-presentatie: presentatie van max. 3 minuten. Er zijn verschillende mogelijkheden. Leerlingen kunnen gebruik maken van een PPT, een affiche of geen ondersteuning. Dit kan worden voorgesteld voor de klas of worden opgenomen.
Interview	Bereid vragen voor om een interview te doen. Wat wil je nog vragen aan de persoon van de podcast? Interview simuleren.
Creatief	Maak of zoek een gedicht Maak een krantenartikel of schrijf een essay Maak een collage Maak een podcast Maak ...
Klasgesprek	Voer een klasgesprek over de inhoud die je hebt opgedaan.
Bezoek	Breng een (virtueel) bezoek aan een bedrijf/ organisatie/ ... binnen het onderwerp.
Stellingen	Reageer op stellingen met een discussie. Vertel waarom je eens of oneens bent.
Uitleg	Leg de inhoud aan iemand anders uit.
Belang	Bespreek wat het belang is van een bepaalde inhoud.
Extra	Bespreek wat je er nog meer van wilt weten. Zoek meer informatie op het internet.
Living statue	Maak een living statue. Verbeeld de inhoud.
Vaktaal	Laat leerlingen in vaktaal praten over de inhoud.
Omgeving	Bedenk waar je dit in je eigen omgeving tegenkomt.
Websites	Bezoek een aantal verwante webpagina's. Stel bijvragen: Wat haal je eruit? Wat leer je bij?
Bron	Zoek de bron op.
Podcast	Zoek een tweede podcasts over hetzelfde onderwerp. Stel bijvragen: Welke podcast vond je beter en waarom? Leer je uit de tweede podcast nog nieuwe zaken?
B-B-B	Vul de laatste B van het B-B-B schema in. Bewaren: Wat bewaar je na het luisteren van de podcasts? Waarom?
Vergelijk	Vergelijken met een andere podcasts/ video/ tekst... Waar haal je meer informatie uit? Welke informatie vind je belangrijk?
Antwoord	Geef een antwoord op de vraag gesteld in de podcast.
Vraag	Beantwoord de vragen.
Mening	Mening geven over het onderwerp, de podcast, de opbouw, ...
Reflecteren	Reflecteren over de podcasts. Wat was (niet) goed? Wat was (niet) interessant? ...
Postkaart	Schrijf een postkaart aan de maker, de genodigde, ...
Sketchnote	Maak een sketchnote. Leerlingen mogen opzoeken hoe deze techniek werkt. Beelsamenvatting en aantekening bij 'tijdens' zijn een goede aanzet.
Top drie	Maak een top drie over wat je hebt bijgeleerd/ interessant vond/ ...
1 zin	Selecteer een zin die jou het meeste is bijgebleven. Leerling geeft ook aan waarom.

4 Aanpak in de klas

Het introduceren van een podcast in de les vraagt wat praktische voorbereiding.

De leerlingen moeten beschikken over een apparaat (gsm, laptop, tablet, ...) om de podcasts te kunnen beluisteren.

Wanneer de school beschikt over tablets kan er op voorhand een specifieke podcast app worden gedownload. Hier kunnen leerlingen dan de podcasts op beluisteren. Indien dit niet het geval is kan er gewerkt worden met Spotify. Vaak hebben leerlingen hier een account op. Bovendien kan dit gratis worden aangemaakt. Het is niet nodig op een premium account te hebben.

De twee bovenstaande zaken vragen om een degelijke internetverbinding. Podcasts worden via het internet geluisterd. Indien dit niet het geval is, kan de leraar specifieke podcasts selecteren. Deze kunnen op voorhand, thuis, worden gedownload.

Het is aangeraden om de leerlingen oortjes of een koptelefoon te laten meenemen of zelf te voorzien. Anders zullen er verschillende geluiden door elkaar gaan, die de concentratie verminderen.

Voor het aanbieden van de werkvormen moet er praktisch worden gewerkt. De leerlingen moeten de fiches ontvangen. Hier moet worden gekeken dat er niet verschillende documenten worden gegeven om verwarring te voorkomen.

Leerlingen zijn het niet gewoon om zelfstandig aan de slag te moeten gaan met luistervaardigheden. De leraar moet aandacht schenken aan de luisterstrategieën. Deze verwijzen naar de activiteiten en technieken die bijdragen aan het luisterbegrip (Chamot, 2004). PAVaardig 2010, biedt werkwijzers aan. Een werkwijzer voor taalvaardigheid richt zich op luisterstrategieën. Dit zijn hulpmiddelen en geen doel. Een luisterdoel is de reden waarom je naar iets luistert. De strategie is dus gebaseerd op het luisterdoel. Zo onderscheiden ze zes luisterstrategieën:

- Oriënterend: Een eerste idee van de bron vormen;
- Globaal: Hoofdideeën en hoofdpunten selecteren;
- Intensief: De inhoud van een bron kunnen reproduceren;
- Zoekend: Specifieke elementen selecteren;
- Kritisch: Mening formuleren en/ of kritisch nadenken;
- Genietend: Genieten tijdens het luisteren.

Het voordeel is dat er kan gedifferentieerd worden. Dit kan zowel op basis van de selectie van de podcast als de bijhorende werkvormen. Verder kan er binnen de verschillende sleutelcompetenties gewerkt worden met een podcast.

13. Dilemma testen

Inleven in jezelf Inleven in anderen

Puberteit Zelfbeeld

Waarom vragen Dromen

Verdwijning Nepnieuws

14. Uittesten 2: Fiches

1: Wanne Be

PowerPointpresentatie

Open 'Podcasts' op je IPAD

PODCAST
Wanne Be

MINIM

Zoek de podcast. Kies een podcast die je aanspreekt.

Wanne Be

VOOR

TIJDENS

NA

INTERESSE

Interesse
Kies een podcast uit de reeks. Hoeven kun je voor kiezen?

SWAG Doeke invullen	BENODIGDHEDEN Per en opzet	IPS Lees de aflevering uitgangspunt
-------------------------------	--------------------------------------	---

VOÛR HET LUISTEREN	JA	NEE
ik begrijp de opdracht		
ik weet waar ik op moet letten tijdens het luisteren		
ik heb de docent om hulp gevraagd, waar nodig		
ik heb geprobeerd alles dat ik over het onderwerp weet, weer even te bedenken		
ik heb geprobeerd te bedenken wat ik al weet over dit type tekst en de soort informatie die ik waarschijnlijk nodig zal hebben		
ik heb voorspellingen gedaan over wat ik ga horen		
ik ben klaar om mijn aandacht te focussen op dat wat ik ga horen		
ik heb mezelf aangemoedigd om mijn best te doen		

KERNWOORDEN

Kernwoorden
Nieuw ontdekte kernwoorden.

TITEL Bekoor de de podcast	BESCHRIJVING Per se papier	OPM. Kernwoorden zijn de belangrijkste woorden die in de tekst voorkomen en vaak verband houden met de inhoud.
--------------------------------------	--------------------------------------	--

PODCAST
Wanne Be
MNM

Beluister je gekozen podcast.

Wanne Be

POSTKAART

Postkaart
Schrijf een postkaart van de persoon uit de podcast.

TITEL Vrij invullen	BESCHRIJVING Postkaart...	OPM. Het is niet nodig om alle vragen te beantwoorden.
-------------------------------	-------------------------------------	--

NÁ HET LUISTEREN	JA	NEE
ik concentreerde me op de taak		
ik probeerde te checken of mijn voorspellingen klopten		
ik verbeterde mijn voorspellingen waar nodig		
ik concentreerde me op de informatie die ik nodig had om de vragen te beantwoorden		
ik gebruikte achtergrondgedenken, de manier van praten en andere aanknopingspunten om de betekenis van woorden die ik niet versta, te kunnen raden		
ik gebruikte sleutelwoorden en synoniemen om de tekst te begrijpen		
ik gebruikte mijn kennis van de context en van tekststructuur om de tekst te begrijpen		
ik evalueerde of wat ik versta logisch en aannemelijk was		

Reflectie

<p style="text-align: center; font-weight: bold;">Wat ging goed? Wat was leuk?</p>	<p style="text-align: center; font-weight: bold;">Wat ging minder goed? Wat was minder leuk?</p>

Fiche Wanne Be

Podcast 1 : Wanne be

Kies een podcast uit de reeks 'Wanne be'.

VOOR: Waarom kies je voor deze podcast?

Overloop de vragenlijst. Zorg dat je overal 'Ja' op kan antwoorden.

VÓÓR HET LUISTEREN	JA	NEE
ik begrijp de opdracht		
ik weet waar ik op moet letten tijdens het luisteren		
ik heb de docent om hulp gevraagd, waar nodig		
ik heb geprobeerd alles dat ik over het onderwerp weet, weer even te bedenken		
ik heb geprobeerd te bedenken wat ik al weet over dit type tekst en de soort informatie die ik waarschijnlijk nodig zal hebben		
ik heb voorspellingen gedaan over wat ik ga horen		
ik ben klaar om mijn aandacht te focussen op dat wat ik ga horen		
ik heb mezelf aangemoedigd om mijn best te doen		

TIJDENS: Noteer enkele kernwoorden tijdens het luisteren.

Beluister de podcast. Vergeet je kernwoorden niet.

NA: Schrijf een postkaart aan de persoon uit de podcast.

Overloop de vragenlijst.

NÁ HET LUISTEREN	JA	NEE
ik concentreerde me op de taak		
ik probeerde te checken of mijn voorspellingen klopten		
ik verbeterde mijn voorspellingen waar nodig		
ik concentreerde me op de informatie die ik nodig had om de vragen te beantwoorden		
ik gebruikte achtergrondgeluiden, de manier van praten en andere aanknopingspunten om de betekenis van woorden die ik niet verstond, te kunnen raden		
ik gebruikte sleutelwoorden en synoniemen om de tekst te begrijpen		
ik gebruikte mijn kennis van de context en van tekststructuur om de tekst te begrijpen		
ik evalueerde of wat ik verstond logisch en aannemelijk was		

Reflectie

Wat ging goed? Wat was leuk?	Wat ging minder goed? Wat was minder leuk?

2: Zita en Gloria
PowerPointpresentatie

Open 'Podcasts' op je IPAD

PODCAST
ZITA EN GLORIA
Ketnet

Zoek de podcast. Kies een podcast die je aanspreekt.

Zita en Gloria

VOOR

TIJDENS

NA

ERVARING

Ervaring

Wat heb jij geleerd van deze podcast? Vertel iets over je gevoelens na het horen van deze podcast.

INNOVATIE: Denk aan een voorbeeld van een innovatie.
BENODIGDE: Denk aan een voorbeeld van een benodigde.
TIPS: Denk aan een voorbeeld van een tip.

(ON)EENS

(On)eens

Wanneer of op welke manier ben je (on)eens? Beschrijf de situatie.

INNOVATIE: Denk aan een voorbeeld van een innovatie.
BENODIGDE: Denk aan een voorbeeld van een benodigde.
TIPS: Denk aan een voorbeeld van een tip.

VOOR HET LUISTEREN	J	N
ik begrijp de opdracht		
ik weet waar ik op moet letten tijdens het luisteren		
ik heb de docent om hulp gevraagd, waar nodig		
ik heb geprobeerd alles dat ik over het onderwerp weet, weer even te bedenken		
ik heb geprobeerd te bedenken wat ik al weet over dit type tekst en de soort informatie die ik waarschijnlijk nodig zal hebben		
ik heb voorspellingen gedaan over wat ik ga horen		
ik ben klaar om mijn aandacht te focussen op dat wat ik ga horen		
ik heb mezelf aangemoedigd om mijn best te doen		

PODCAST
ZITA EN GLORIA
Ketnet

Beluister je gekozen podcast.

Zita en Gloria

BESPREKING

Bespreking

Besprek de inhoud van de podcast met een medeleerling.

INNOVATIE: Denk aan een voorbeeld van een innovatie.
BENODIGDE: Denk aan een voorbeeld van een benodigde.
TIPS: Denk aan een voorbeeld van een tip.

NA HET LUISTELEN	JA	NEE
ik concentreerde me op de taak		
ik probeerde te checken of mijn voorspellingen klopten		
ik verbeterde mijn voorspellingen waar nodig		
ik concentreerde me op de informatie die ik nodig had om de vragen te beantwoorden		
ik gebruikte achtergrondgeluiden, de manier van praten en andere aanknopingspunten om de betekenis van woorden die ik niet verstaand, te kunnen raden		
ik gebruikte sleutelwoorden en synoniemen om de tekst te begrijpen		
ik gebruikte mijn kennis van de context en van tekststructuur om de tekst te begrijpen		
ik evalueerde of wat ik verstond logisch en aannemelijk was		

Reflectie

Wat ging goed? Wat was leuk?	Wat ging minder goed? Wat was minder leuk?

Fiche Zita en Gloria

Podcast 2: Zita en Gloria

Kies een podcast uit de reeks 'Zita en Gloria'.

VOOR: Vertel een eigen ervaring over het onderwerp na het lezen van de intro.

TIJDENS: Noteer of je eens of oneens bent of twijfels hebt bij de elementen die worden verteld.

Overloop de vragenlijst. Zorg dat je overal 'Ja' op kan antwoorden.

VÓÓR HET LUISTEREN	JA	NEE
ik begrijp de opdracht		
ik weet waar ik op moet letten tijdens het luisteren		
ik heb de docent om hulp gevraagd, waar nodig		
ik heb geprobeerd alles dat ik over het onderwerp weet, weer even te bedenken		
ik heb geprobeerd te bedenken wat ik al weet over dit type tekst en de soort informatie die ik waarschijnlijk nodig zal hebben		
ik heb voorspellingen gedaan over wat ik ga horen		
ik ben klaar om mijn aandacht te focussen op dat wat ik ga horen		
ik heb mezelf aangemoedigd om mijn best te doen		

Beluister de podcast. Vergeet het onderdeel 'Tijdens' niet.

NA: Bespreek de inhoud met een medeleerling.

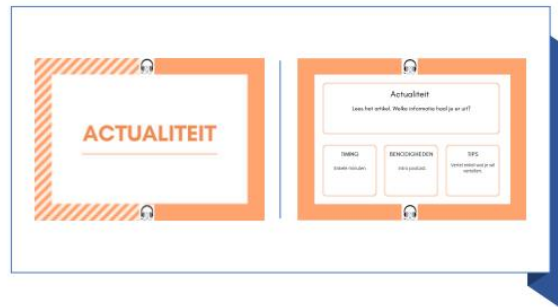
Overloop de vragenlijst.

NÁ HET LUISTEREN	JA	NEE
ik concentreerde me op de taak		
ik probeerde te checken of mijn voorspellingen klopten		
ik verbeterde mijn voorspellingen waar nodig		
ik concentreerde me op de informatie die ik nodig had om de vragen te beantwoorden		
ik gebruikte achtergrondgeluiden, de manier van praten en andere aanknopingspunten om de betekenis van woorden die ik niet verstond, te kunnen raden		
ik gebruikte sleutelwoorden en synoniemen om de tekst te begrijpen		
ik gebruikte mijn kennis van de context en van tekststructuur om de tekst te begrijpen		
ik evalueerde of wat ik verstond logisch en aannemelijk was		

Reflectie

Wat ging goed? Wat was leuk?	Wat ging minder goed? Wat was minder leuk?

3: Het zelfportret
PowerPointpresentatie

Open 'Podcasts' op je IPAD

Reflectie	
Wat ging goed? Wat was leuk?	Wat ging minder goed? Wat was minder leuk?

Fiche het zelfportret**Podcast 3: Het zelfportret**

VOOR: Lees het artikel. Welke informatie haal je eruit?

Selecteer de podcast 'Hoe bepaalt sociale media ons zelfbeeld?'

TIJDENS: Noteer de elementen die nieuw zijn voor jou.

Beluister de podcast. Vergeet het onderdeel 'TIJDENS' niet.

NA: Verwerk de podcast op een creatieve manier.

Reflectie

Wat ging goed? Wat was leuk?	Wat ging minder goed? Wat was minder leuk?

4: Waarom? Daarom!
PowerPointpresentatie

Open 'Podcasts' op je IPAD

PODCAST
Waarom? Daarom!
Qmusic

Zoek de podcast. Kies een podcast die je aanspreekt.
Waarom? Daarom!

VOOR

TIJDENS

NA

VRAAG

Vraag

Lees de tekst van je gekozen podcast. Stel de vraag van een medeleerling.

VRAAG	BENODIGDELEN	SPS
Stel een vraag	Wat is de vraag?	Wat heb je geleerd of wat heb je nog te leren?

SCHEMA

Schema

Mak een schema met de elementen die je hoort in de podcast.

VRAAG	BENODIGDELEN	SPS
Wat heb je geleerd?	Wat heb je geleerd?	Wat heb je geleerd?

VOLG HET LUISTEKEN	JA	NEE
ik begrijp de opdracht		
ik weet waar ik op moet letten tijdens het luisteren		
ik heb de docent om hulp gevraagd, waar nodig		
ik heb geprobeerd alles dat ik over het onderwerp weet, weer even te bedenken		
ik heb geprobeerd te bedenken wat ik al weet over dit type tekst en de soort informatie die ik waarschijnlijk nodig zal hebben		
ik heb voorspellingen gedaan over wat ik ga horen		
ik ben klaar om mijn aandacht te focussen op dat wat ik ga horen		
ik heb mezelf aangemoedigd om mijn best te doen		

PODCAST
Waarom? Daarom!
Qmusic

Beluister de podcast.
Waarom? Daarom!

ANTWOORD

Antwoord

Antwoord op de vragen.

VRAAG	BENODIGDELEN	SPS
Wat heb je geleerd?	Wat heb je geleerd?	Wat heb je geleerd?

NA HET LUISTEREN	JA	NEE
ik concentreerde me op de taak		
ik probeerde te checken of mijn voorspellingen klopten		
ik verbeterde mijn voorspellingen waar nodig		
ik concentreerde me op de informatie die ik nodig had om de vragen te beantwoorden		
ik gebruikte achtergrondgeluiden, de manier van praten en andere aanknopingspunten om de betekenis van woorden die ik niet verstand, te kunnen raden		
ik gebruikte sleutelwoorden en synoniemen om de tekst te begrijpen		
ik gebruikte mijn kennis van de context en van tekststructuur om de tekst te begrijpen		
ik evalueerde of wat ik verstand logisch en aannemelijk was		

Reflectie

Wat ging goed? Wat was leuk?	Wat ging minder goed? Wat was minder leuk?

Fiche Waarom? Daarom!

Podcast 4: Waarom? Daarom!

Kies een podcast.

VOOR: Lees de titel van de podcast. Stel de vraag aan een medeleerling.

Antwoord medeleerling: _____

TIJDENS: Maak een schema met de elementen die je hoort in de podcast.

Overloop de vragenlijst. Zorg dat je overal 'Ja' op kan antwoorden.

VÓÓR HET LUISTEREN	JA	NEE
ik begrijp de opdracht		
ik weet waar ik op moet letten tijdens het luisteren		
ik heb de docent om hulp gevraagd, waar nodig		
ik heb geprobeerd alles dat ik over het onderwerp weet, weer even te bedenken		
ik heb geprobeerd te bedenken wat ik al weet over dit type tekst en de soort informatie die ik waarschijnlijk nodig zal hebben		
ik heb voorspellingen gedaan over wat ik ga horen		
ik ben klaar om mijn aandacht te focussen op dat wat ik ga horen		
ik heb mezelf aangemoedigd om mijn best te doen		

Beluister de podcast. Vergeet je schema niet.

NA: Antwoord op de vraag.

Formuleer een gestructureerd antwoord op de vraag (titel van de podcast).

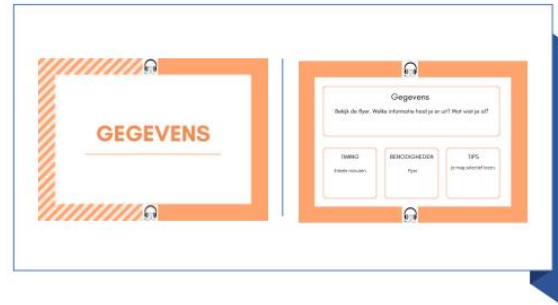
Overloop de vragenlijst

NÁ HET LUISTEREN	JA	NEE
ik concentreerde me op de taak		
ik probeerde te checken of mijn voorspellingen klopten		
ik verbeterde mijn voorspellingen waar nodig		
ik concentreerde me op de informatie die ik nodig had om de vragen te beantwoorden		
ik gebruikte achtergrondgeluiden, de manier van praten en andere aanknopingspunten om de betekenis van woorden die ik niet verstond, te kunnen raden		
ik gebruikte sleutelwoorden en synoniemen om de tekst te begrijpen		
ik gebruikte mijn kennis van de context en van tekststructuur om de tekst te begrijpen		
ik evalueerde of wat ik verstond logisch en aannemelijk was		

Reflectie

Wat ging goed? Wat was leuk?	Wat ging minder goed? Wat was minder leuk?

5: Wetenschapje
PowerPointpresentatie

Zoek de podcast. Selecteer 'Willen mijn dromen me iets vertellen?'

Wetenschapje

NA HET LUISTEREN	JA	NEE
ik concentreerde me op de taak		
ik probeerde te checken of mijn voorspellingen klopten		
ik verbeterde mijn voorspellingen waar nodig		
ik concentreerde me op de informatie die ik nodig had om de vragen te beantwoorden		
ik gebruikte achtergrondgeluiden, de manier van praten en andere aanknopingspunten om de betekenis van woorden die ik niet verstond, te kunnen raden		
ik gebruikte sleutelwoorden en synoniemen om de tekst te begrijpen		
ik gebruikte mijn kennis van de context en van tekststructuur om de tekst te begrijpen		
ik evalueerde of wat ik verstond logisch en aannemelijk was		

Reflectie

<p>Wat ging goed? Wat was leuk?</p>	<p>Wat ging minder goed? Wat was minder leuk?</p>
---	---

Fiche Wetenschapje

Podcast 5: Wetenschapje

VOOR: Bekijk de flyer. Welke informatie haal je eruit? Wat wist je al?

Selecteer 'Willen mijn dromen me iets vertellen?'

TIJDENS: Maak aantekeningen tijdens het luisteren.

Overloop de vragenlijst. Zorg dat je overal 'Ja' op kan antwoorden.

VÓÓR HET LUISTEREN	JA	NEE
ik begrijp de opdracht		
ik weet waar ik op moet letten tijdens het luisteren		
ik heb de docent om hulp gevraagd, waar nodig		
ik heb geprobeerd alles dat ik over het onderwerp weet, weer even te bedenken		
ik heb geprobeerd te bedenken wat ik al weet over dit type tekst en de soort informatie die ik waarschijnlijk nodig zal hebben		
ik heb voorspellingen gedaan over wat ik ga horen		
ik ben klaar om mijn aandacht te focussen op dat wat ik ga horen		
ik heb mezelf aangemoedigd om mijn best te doen		

Beluister de podcast. Vergeet het onderdeel 'TIJDENS' niet.

NA: Maak een sketchnote van de podcast op een apart blad.

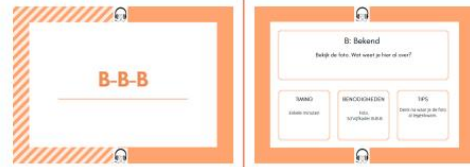
Overloop de vragenlijst.

NÁ HET LUISTEREN	JA	NEE
ik concentreerde me op de taak		
ik probeerde te checken of mijn voorspellingen klopten		
ik verbeterde mijn voorspellingen waar nodig		
ik concentreerde me op de informatie die ik nodig had om de vragen te beantwoorden		
ik gebruikte achtergrondgeluiden, de manier van praten en andere aanknopingspunten om de betekenis van woorden die ik niet verstond, te kunnen raden		
ik gebruikte sleutelwoorden en synoniemen om de tekst te begrijpen		
ik gebruikte mijn kennis van de context en van tekststructuur om de tekst te begrijpen		
ik evalueerde of wat ik verstond logisch en aannemelijk was		

Reflectie

Wat ging goed? Wat was leuk?	Wat ging minder goed? Wat was minder leuk?

6: Lang verhaal kort
PowerPointpresentatie

Open 'Podcasts' op je IPAD

Vragen

- Waarom zien mensen Maddie? (3:55)
- Wat betekent verjaren? (4:55)
- Hoe werkt Child Focus? (7m)

Reflectie	
Wat ging goed? Wat was leuk?	Wat ging minder goed? Wat was minder leuk?

Fiche Lang verhaal kort**Podcast 6: Lang verhaal kort**

VOOR: Bekijk de foto. Wat weet je hier al over?

Selecteer de podcast '#298 – De jarenlange zoektocht naar Medeleine McCann'

TIJDENS: Pauzeer de podcast op de gevraagde tijdstippen. Beantwoord telkens de vraag.

- Waarom zien mensen Maddie? (3:55)

- Wat betekent verjaren? (4:55)

- Hoe werkt Child Focus? (7m)

Beluister de podcast. Vergeet de podcast niet op tijd te pauzeren.

NA: Wat bewaar je uit deze podcast?

Reflectie

Wat ging goed? Wat was leuk?	Wat ging minder goed? Wat was minder leuk?

7: NOS Jeugdjournaal
PowerPointpresentatie

Open 'Podcasts' op je IPAD

Opzoeken

MINUUT 6. PAUZEER JE PODCASTS.

ZOEK MARIEKE CUYPERS OP OP TIKTOK.

BEKUK ENKELE FILMPIES.

Reflectie	
Wat ging goed? Wat was leuk?	Wat ging minder goed? Wat was minder leuk?

Fiche NOS Jeugdjournaal**Podcast 7: NOS Jeugdjournaal**

Selecteer de podcast 'Waarom maken mensen nepnieuws?'

VOOR: Maak de quiz.

TIJDENS: Pauzeer je podcast op minuut 6. Voer de zoekopdracht uit.

- Zoek Marieke Cuypers op op TikTok.
- Bekijk enkele video's.

Beluister de podcast. Vergeet je podcast niet op tijd te pauzeren.

NA: Noteer je top drie van wat jij belangrijk/ interessant/ goed vond.

- 1.
- 2.
- 3.

Reflectie

Wat ging goed? Wat was leuk?	Wat ging minder goed? Wat was minder leuk?

15. Aanpassing kaders voor en na

Voor

Ik begrijp de opdracht.	
Ik weet waar ik op moet letten tijdens het luisteren.	
Ik denk na over wat ik al weet over het onderwerp.	

Na

Ik concentreerde me op de taak.	
Ik gebruikte mijn kennis om de inhoud te begrijpen.	
Wat ging goed? Wat was leuk?	
Wat ging minder goed? Wat was niet leuk?	

16. Website

<https://sites.google.com/view/pav-podcasts>

EDUCATIEVE BACHELOR SECUNDAIR ONDERWIJS

Bachelorproef

Stimuleren van luistervaardigheden
met podcasts

De luistersandwich, een aanpak voor
lessen PAV in de 2de graad a-finaliteit

